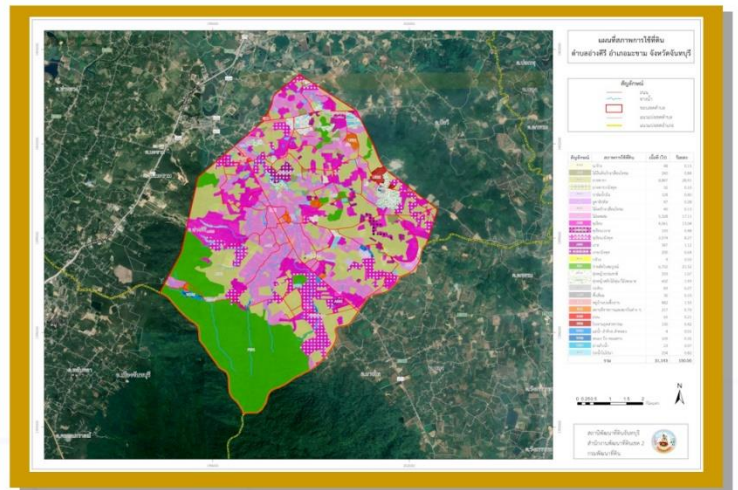

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินจันทบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
กรมพัฒนาที่ดิน
กันยายน 2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักฐาณดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

สถานีพัฒนาที่ดินจันทบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
กรมพัฒนาที่ดิน
กันยายน 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.5 นิยามศัพท์	1-6
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 ประวัติความเป็นมา	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-4
2.6 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	2-7
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-4
3.3 ทรัพยากรดิน	3-11
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-3
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-14
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-14
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1
ภาคผนวกที่ 2 ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา	ผ2-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ปี 2532-2561	2-9
2-2 สถิติปริมาณน้ำฝน และสถิติอุณหภูมิจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2556 – 2560	2-10
3-1 แสดงเนื้อที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-2
3-2 บ่อบาดาล ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-4
3-3 แสดงแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ของตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-5
3-4 แสดงจำนวนบ่อน้ำบาดาลและปริมาณระดับน้ำปกติ	3-9
3-5 แสดงหน่วยแผนที่ดินและเนื้อที่ในเขต ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-19
3-6 แสดงหน่วยแผนที่ดินและเนื้อที่ในเขต ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-20
3-7 สมบัติดิน ตำบลศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-21
3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-22
4-1 ปัญหาการเกษตร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม	4-2
4-2 ความต้องการของประชาชนและเกษตรกร ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม	5-10
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564	7-6
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)	7-8

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1-1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงาน จัดทำแผนประจำตำบลอ่างศิระ	1-5
2-1 ที่ตั้งตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	2-1
2-2 แสดงเขตตำบลอ่างศิระ ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	2-3
2-3 แสดงเส้นทางเขตตำบลอ่างศิระ ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	2-6
2-4 แสดงสภาพพื้นที่ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	2-6
2-5 ความลาดชัน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	2-8
3-1 แสดงที่ตั้ง ป่าชุมชน บ้านนอกหนัก	3-3
3-2 แสดงที่ตั้งป่าชุมชนบ้านหนองนาโรง	3-6
3-3 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-7
3-4 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-8
3-5 เส้นทางน้ำ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	3-10
3-6 แสดงที่ตั้งแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม	3-18
3-7 แสดงความจำวน 8 บ่อน้ำบาดาลที่มีความลึกของการเจาะและระดับน้ำใต้ดิน	3-23
4-1 แสดงแผนภูมิปัญหาในการเกษตร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลอ่างศิระ	4-3
4-2 แสดงแผนภูมิความต้องการของเกษตร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลอ่างศิระ	4-4
4-3 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลอ่างศิระ	4-8
4-4 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	4-9
5-1 แผนที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี	5-4
5-2 แสดงแผนที่ชุดดินในพื้นที่ปลูกไม้ผล ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี	5-5
5-3 แสดงแผนที่ชุดดินในพื้นที่ปลูกยางพารา ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี	5-6
5-4 แผนที่เหมาะสมในการปลูกยางพารา ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี	5-7
5-5 แสดงแผนที่ชุดดินในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี	5-8
5-6 แผนที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมัน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี	5-9
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	6-13
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี	6-14

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน 7,225 ตำบลให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น ภาคเกษตรของไทยยังคงอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง จากการแข่งขันทั้งกับต่างประเทศ และจากภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบการถดถอยของวิถีเกษตรกรรมขณะที่ทรัพยากรดินและน้ำมีอยู่อย่างจำกัด ปัญหาต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อันเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีฐานจากการใช้พลังงาน ต้นทุนปุ๋ย ยา แรงงานสูงขึ้น เกษตรกรส่วนมากยังคงใช้วิธีการผลิตด้วยเกษตรเคมีในการเพิ่มผลผลิต แต่ก็ต้องแลกมาด้วยต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น พร้อมทั้งต้องแลกมาด้วยความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการผลผลิต วิธีดำเนินงานเกษตรเคมีที่ไม่เหมาะสม ปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรอาจส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และเกิดปัญหาต่อสุขภาพทั้งเกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภค รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องบูรณาการร่วมกัน โดยมีประชาชนและเกษตรกรต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงตรงประเด็นในพื้นที่

สถานีพัฒนาที่ดินจันทบุรี ได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล อันเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพพึ่งพาตนเองและประหยัด ใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกษตรกรสามารถมีรายได้ที่เหมาะสม ลดผลกระทบด้านลบของการใช้ที่ดิน รักษาและปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทางเลือกในการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจในรูปแบบลักษณะต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการใช้ทรัพยากรของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นกระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับศักยภาพ และทำการเลือกหนึ่งในรูปแบบการบริหารจัดการ

จากกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนและประชาชนในพื้นที่ ด้วยการร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดกิจกรรมที่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาก็ได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลในพื้นที่ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะผลักดันให้สามารถดำเนินการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ตอบสนองต่อความต้องการที่จำเป็นของชุมชนร่วมกัน ตลอดจนการดูแลสุขภาพทรัพยากรภายในพื้นที่สำหรับอนาคตให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 การจัดทำแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับเกษตรกร ตัดสินใจในการใช้ประโยชน์ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และการอนุรักษ์รักษาสสมดุลของระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนสืบไป

1.2.2 เพื่อให้ประชาชนเกษตรกรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกิจกรรมของภาครัฐและเอกชนที่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตรงตามความต้องการของตนที่เป็นเจ้าของที่ดิน

1.2.3 เพื่อให้มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายสร้างความมั่นคงแก่สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรและประชาชน

1.2.5 ปกป้องและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมอันมีค่าที่สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ประชุมชี้แจงภายในหน่วยงาน เรื่องนโยบาย อัตราค่าจ้าง งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ แนวทางการประสานงานกับทุกภาคส่วน

1.4.2 ทบทวนเอกสาร สืบค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ (กายภาพ สังคม นโยบายและเศรษฐกิจ ปัญหาต่างๆ)

1.4.2.1 เตรียมข้อมูลทุติยภูมิ ที่สืบค้นได้ภายในสำนักงานหรือข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่รวบรวมข้อมูลไว้แล้ว โดยมีผู้หนึ่งผู้ใด หรือหน่วยงานได้ทำการเก็บรวบรวมหรือเรียบเรียงไว้ ได้แก่

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ข้อมูลปริมาณน้ำฝน ข้อมูลจาก Agri-Map ข้อมูลทางสถิติต่างๆ ที่มีการบันทึกไว้แล้ว ข้อมูลจากรายงานการวิจัย เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ข้อมูลสำมะโนประชากร การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา เป็นต้น

3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลนโยบายรัฐบาล นโยบายจังหวัด นโยบายกรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น

1.4.2.2 วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ (ข้อมูลปฐมภูมิ) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ สภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคม ปัญหาทางกายภาพ ปัญหาด้านการเกษตร และความต้องการของประชาชนและเกษตรกรในพื้นที่ จากผู้นำ เกษตรกร ประชาชนในพื้นที่ เป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งสำหรับใช้ประกอบการจัดทำแผนประจำตำบล ซึ่งการเข้าดำเนินการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เรียกว่า PRA (Participatory Rural Appraisal) มีขั้นตอนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนเตรียมการก่อนเข้าพื้นที่ 2) ขั้นตอนดำเนินการในพื้นที่ 3) ขั้นตอนหลังจากเข้าดำเนินการในพื้นที่ เพื่อรวบรวม/วิเคราะห์/ประเมินผลและสรุป

1.4.3 สังเคราะห์ข้อมูล ที่ได้ทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ (ในข้อ 1.4.2.1) และข้อมูลปฐมภูมิ (ในข้อ 1.4.2.2) เพื่อให้ทราบปัญหาแนวคิดที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างแท้จริง

1.4.4 จัดลำดับความรุนแรงของปัญหา และสำคัญของความต้องการของพื้นที่ แล้วนำมาเป็นข้อมูลที่สำคัญในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่มีส่วนร่วม สำหรับกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ

1.4.5 จัดทำร่างแผนงานโครงการร่วมกับทุกภาคส่วน พร้อมทั้งนำเสนอแผนการใช้ที่ดินฉบับร่างเสนอต่อจังหวัดเพื่อขอข้อเสนอแนะการสนับสนุนและปรับปรุงโครงการ/กิจกรรม

1.4.6 เสนอแผนฉบับร่างแก่พื้นที่และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเกษตรกรและผู้นำเสนอความต้องการเพิ่มเติมในพื้นที่ของตน เพื่อปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมฉบับสมบูรณ์ขึ้น พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินการปฏิบัติงานโดยมีนายอำเภอหรือนายก อบต. เป็นประธาน มีเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการและเลขานุการ

1.4.7 นำแผนการใช้ที่ดินสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งมีการติดตามผลผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงาน (AAR) เป้าหมายที่สำคัญ คือ

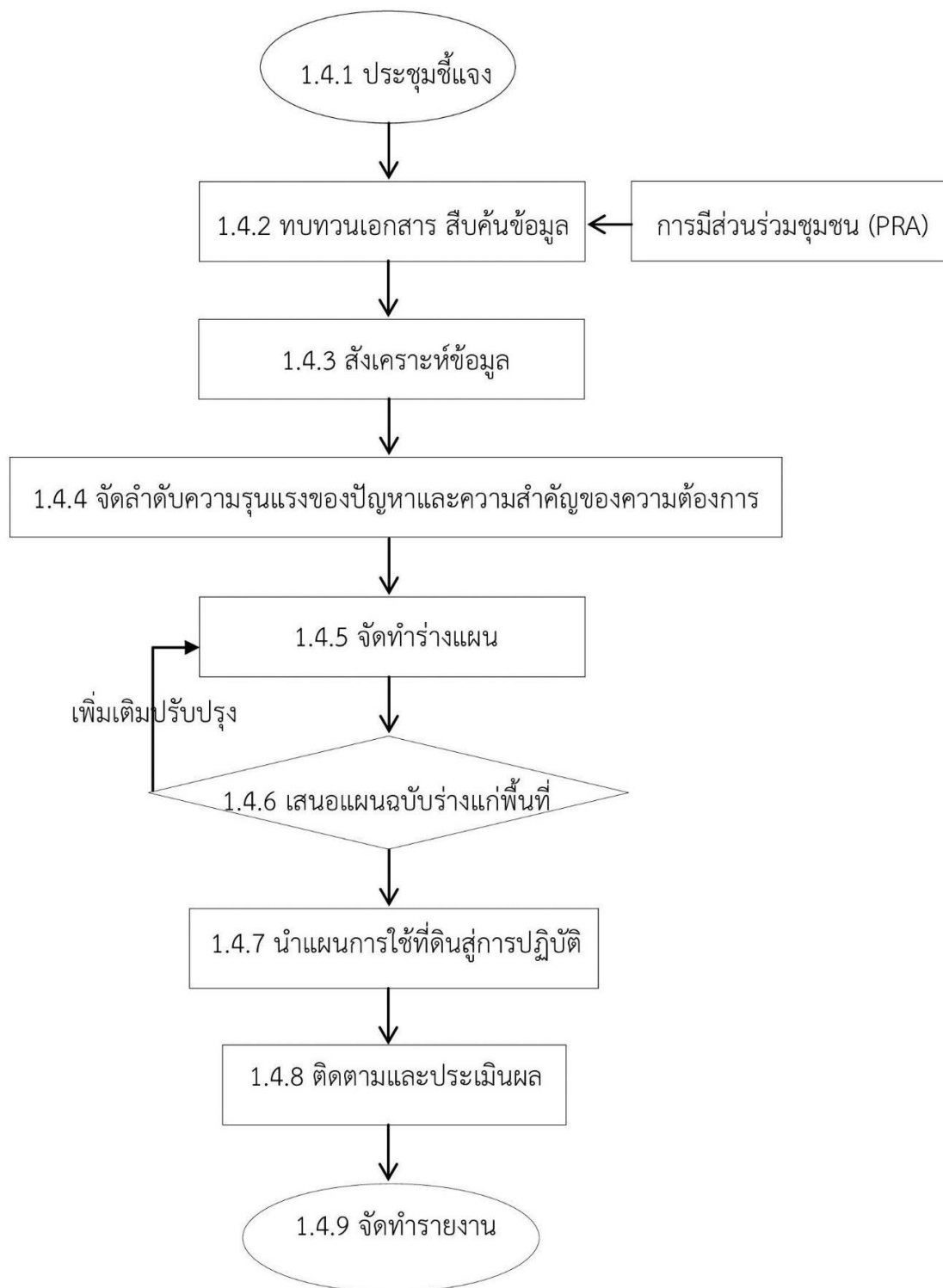
1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณของเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.4.8 ติดตามและประเมินผลงานความก้าวหน้าของแผนงานโครงการอย่างต่อเนื่อง

1.4.9 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ดังรายละเอียดรูปที่ 1

รูปที่ 1-1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงาน จัดทำแผนประจำ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลกประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายความว่ารวมถึง หิน กรวด หาย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551)

“**ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทวดัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลก เป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“**ดิน**” อินทรีย์วัตถุ และอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกันเนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชนเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระงับป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาดุลธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.5.9 “การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Rural Appraisal: PRA) หมายความว่า การประเมินศักยภาพ การระบุปัญหา ความต้องการ และการนำแนวทางแก้ไข ในชุมชน แบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการพัฒนาที่มีประชาชนและเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวางแผนพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นนำไปใช้ และการติดตามประเมินผล

1.5.10 DPSIR คือกรอบแนวคิด เพื่อสร้างความเข้าใจตามบริบทของความสัมพันธ์ของเหตุและผล เป็นการระบุช่องว่างสำคัญในการทำความเข้าใจเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการวิเคราะห์วิจัยและการตรวจสอบปัญหาความต้องการ ด้วยการระบุกิจกรรมสำคัญและขับเคลื่อนที่ได้รับการแก้ไขและให้ประโยชน์สูงสุดในการแก้ไขปัญหาและการอนุรักษ์ โดยช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของ ทรัพยากร การเงิน และทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่อย่าง จำกัด ไปยังประเด็นที่มีผลกระทบมากที่สุดกิจกรรมของมนุษย์

เป็นตัวขับเคลื่อนในการสร้างภาวะ ให้สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแปรเปลี่ยนไป สภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นและข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงถูกนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการตอบสนองในการแก้ปัญหา ตลอดจนป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

แรงขับเคลื่อน (D-Driver) เป็นความต้องการของมนุษย์ นโยบาย ค่านิยม ความเชื่อของสังคม เป็นสิ่งที่สามารถวัดเป็นปริมาณ หรือตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจได้ เช่น ผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้น รายได้ดีขึ้น มีความรู้มากขึ้น สิ่งแวดล้อมดีขึ้น เป็นต้น

ภาวะกดดัน (P-Pressure) เป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำจากความต้องการ จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นสาเหตุทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีสภาพเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่าง เช่น การเลี้ยงสัตว์ การอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การใช้ปุ๋ยเคมี ตัวแปรต่างๆเหล่านี้จะเป็นภาวะกดดันที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติต้องร่อยหรอ และสิ่งแวดล้อมต้องเสื่อมโทรมลง ตัวอย่างเช่น ดินเสื่อมโทรม ผลผลิตตกต่ำ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของมนุษย์ซึ่งมีผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อม

สภาวะ (S-State) เป็นแนวโน้มเชิงลบ ที่เกิดจากกิจกรรมที่กระทำ เช่น คุณภาพน้ำ อากาศ พื้นที่ป่า การพังทลายของหน้าดิน ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศของโลกซึ่งบ่งบอกถึงสภาพแวดล้อม เป็นต้น

ผลกระทบ (I-Impact) เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสิ่งแวดล้อมหรือเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การเสื่อมของดินจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดต่ำลง เป็นต้น

การตอบสนอง (R-Responses) เป็นการปรับปรุง ดังอย่างเช่น การอนุรักษ์ การจัดการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม องค์กร และกลไกการทำงาน (กฎหมาย งบประมาณ บุคลากร ประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม การตรวจสอบ ความโปร่งใส ฯลฯ)

จุดมุ่งหมาย **DPSIR** คือการทำความเข้าใจในการขับเคลื่อนที่แท้จริงซึ่งบางครั้งมีลักษณะเฉพาะสำหรับสถานการณ์ในท้องถิ่น จากนั้นระบุและดำเนินการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อแก้ไขปัญหาให้หมดไปหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้น

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

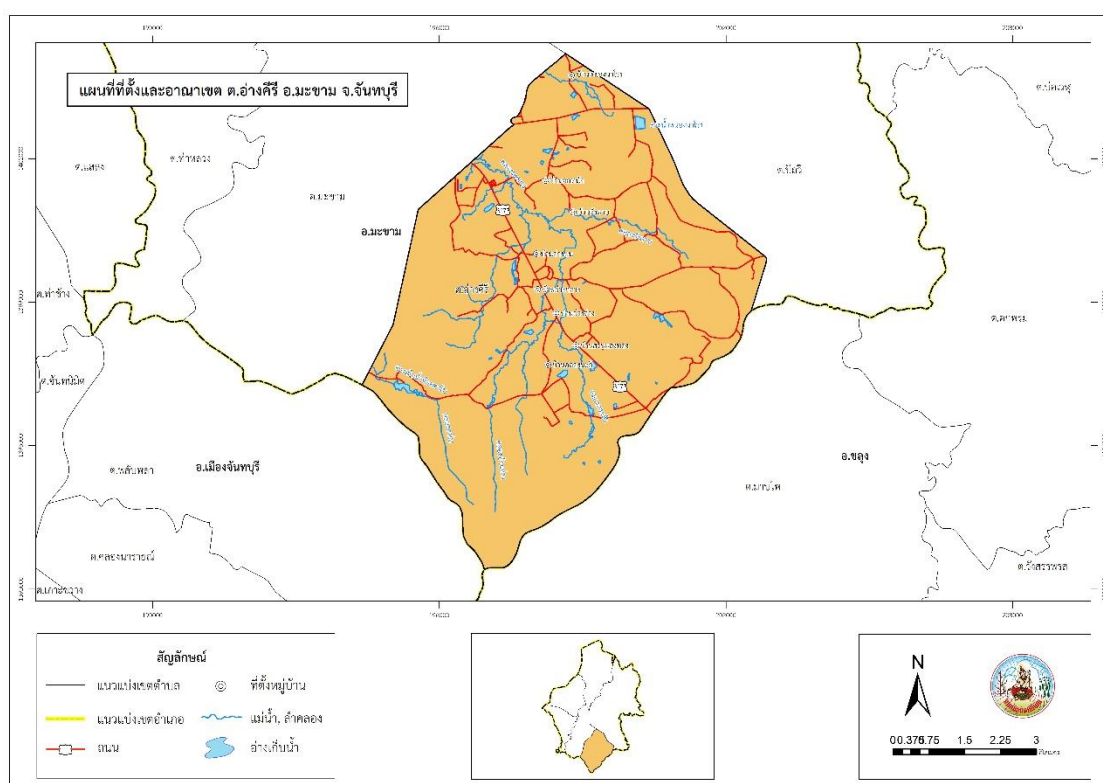
ตำบลอ่างศิระ อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดจันทบุรี อยู่ห่างจากจังหวัด 42 กม. มีถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 (สายจันทบุรี-สระแก้ว) ผ่านพื้นที่ตำบลอ่างศิระมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลปลั้ว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลพลับพลา อำเภอเมือง และตำบลมาบไพ อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลตบกพรหม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี (รูปที่ 2-1)

รูปที่ 2-1 แผนที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน จำนวน หมู่บ้านในเขต เทศบาลตำบลอ่างศิระ ดังนี้

หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านอ่างบน	มีเนื้อที่ 4,183 ไร่
หมู่ที่ 2 ชุมชนบ้านสวนแสงทอง	มีเนื้อที่ 7,232 ไร่
หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านอ่างกลาง	มีเนื้อที่ 3,587 ไร่
หมู่ที่ 4 ชุมชนบ้านวังดาด	มีเนื้อที่ 5,438 ไร่
หมู่ที่ 5 ชุมชนบ้านอ่างล่าง	มีเนื้อที่ 3,025 ไร่
หมู่ที่ 6 ชุมชนบ้านนอกหนัก	มีเนื้อที่ 3,324 ไร่
หมู่ที่ 7 ชุมชนบ้านหนองนาโรง	มีเนื้อที่ 5,244 ไร่
หมู่ที่ 8 ชุมชนบ้านคลองมะลิ	มีเนื้อที่ 6,750 ไร่

(คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลอ่างศิระ, 2561)

2.3 ประวัติความเป็นมา

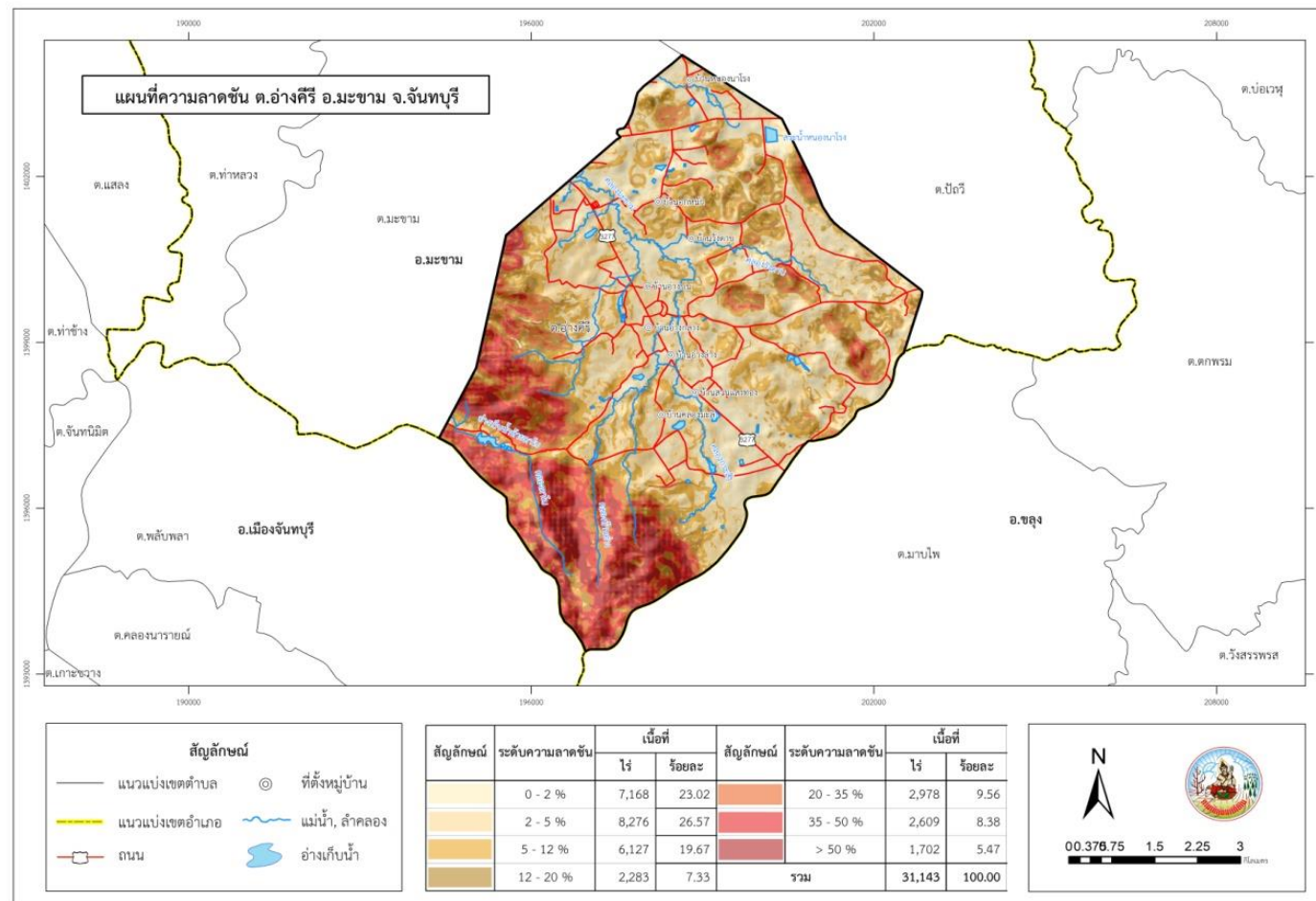
ตำบลอ่างศิระ เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลมะขาม เป็นตำบลเก่าแก่มิขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา ตอนปลาย ต่อมา พ.ศ.2525 ได้ทำการแยกออกเป็นตำบลอ่างศิระ เพราะว่า บริเวณหมู่ 1 ของตำบล มีลักษณะคล้ายอ่าง มีภูเขาล้อมรอบ ต่อมาดินทับถมกันมากขึ้น สภาพอ่างในปัจจุบันจึงไม่หลงเหลืออยู่ มีเพียงสวนผลไม้แทน และหมู่ 6 เคยเป็นที่พักทหารในสมัยที่พระเจ้าตากสินยกทัพมาตีเมืองจันทบุรี ประชาชนพูดภาษากลาง นับถือศาสนาพุทธ ตั้งอยู่ในเขตปกครองของอำเภอมะขาม

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ภูมิประเทศเป็นที่ลูกคลื่นลอนลาดบริเวณทิศใต้และค่อนข้างราบทางทิศตะวันออก โดยมีความลาดเทลงไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เนื้อที่รวม 31,143 ไร่ โดยมีระดับความลาดชันสูงสุดคือ 2-5 % เนื้อที่รวม 8,276 ไร่ หรือร้อยละ 26.57 (รูปที่ 2-2)

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปจังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น โดยได้รับฝนจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ มีฝนตกชุกติดต่อกันประมาณ 6 เดือนต่อปี โดยเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนสูงที่สุด ซึ่งอาจมีปริมาณน้ำฝนสูงถึง 500 มิลลิเมตรต่อเดือน จังหวัดจันทบุรีมี 3 ฤดูกาล คือฤดูหนาว (กลางตุลาคม-กลางกุมภาพันธ์) ฤดูร้อน (กลางกุมภาพันธ์-กลางพฤษภาคม) ฤดูฝน (กลางพฤษภาคม-กลางตุลาคม) โดยที่ฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นช้ากว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของประเทศ (www.chanthaburi.go.th)

จังหวัดจันทบุรีมีอุณหภูมิเฉลี่ย 23-31 องศาเซลเซียสในแต่ละปี โดยที่อุณหภูมิในแต่ละฤดูของจังหวัดจะไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก อันเนื่องมาจากการตั้งอยู่ใกล้กับทะเล สำหรับอุณหภูมิในแต่ละฤดูนั้น ฤดูฝนมีอุณหภูมิระหว่าง 24-30 องศาเซลเซียส ฤดูหนาวมีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 22-31 องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูร้อนมีอุณหภูมิระหว่าง 23-33 องศาเซลเซียส

2.5.1 ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดู ซึ่งมี 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เมื่อเปลี่ยนเข้าสู่ฤดูร้อนอากาศจะร้อนขึ้นแต่ได้รับกระแสลมจากทะเล ทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนัก จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เขตชายฝั่งทะเลจึงได้รับอิทธิพลจากลมทะเล ทำให้อากาศไม่ร้อนจัดนักในฤดูร้อน และฤดูหนาวอากาศก็ไม่หนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดที่เคยตรวจวัดได้ 38.8 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2542 ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำที่เคยตรวจวัดได้ 8.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2497

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นระยะที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคตะวันออก ทำให้อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกทั่วไป ซึ่งจังหวัดจันทบุรีนับเป็นที่มีฝนตกมากจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีฝนชุกเกือบตลอดปี เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศอันวยให้คือมีบางส่วนที่เป็นเทือกเขาสูง บริเวณที่อยู่ด้านหน้าของทิวเขาจะเกิดลักษณะฝนภูเขาตกอยู่เสมอ ซึ่งปริมาณฝนที่ตกในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากรุนแรงเข้าท่วมพื้นที่ใกล้เคียงและบริเวณตัวเมืองได้ นอกจากนี้บริเวณจังหวัดจันทบุรียังอยู่ใกล้ทะเลได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เต็มที่ ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไปบริเวณอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอขลุง ซึ่งเป็นบริเวณชายฝั่งทะเลด้านรับลมมีปริมาณฝนรวมตลอดปีประมาณ 2,500-3,000 มิลลิเมตร ส่วนอำเภอมะขามและอำเภอโป่งน้ำร้อนซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินมีฝนรวมทั้งปี 1,600-2,000 มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนรวม

ตลอดปีบริเวณอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี 2,994.2 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตก 169 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนมิถุนายนและกันยายนมีปริมาณฝนรวมเฉลี่ย 512.6 มิลลิเมตร และ 497.6 มิลลิเมตร ตามลำดับ สำหรับปริมาณฝนสูงที่สุดใน 24 ชั่วโมง ที่เคยตรวจได้คือ 409.5 มิลลิเมตร ที่สถานีอากาศเกษตรพลี อำเภอลือ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2562

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้ามาปกคลุมประเทศไทย แต่เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีอยู่ในละติจูดที่ต่ำและมีพื้นที่ติดบริเวณชายฝั่งทะเลซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมทะเลทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนัก

พายุหมุนเขตร้อน ที่เคลื่อนเข้าสู่บริเวณจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชัน ซึ่งส่งผลให้มีลมแรง ฝนตกหนัก และทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมขึ้นได้ในบางพื้นที่ พายุดีเปรสชันที่เคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนผ่านประเทศเวียดนาม ลาว และกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทย จากสถิติในคาบ 69 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2562 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดจันทบุรีทั้งหมด 9 ลูก ซึ่งมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันเคลื่อนตัวผ่านเข้ามาในเดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2494) เดือนตุลาคม 8 ลูก (2495 (2), 2500, 2502, 2503, 2517, 2528, 2535)

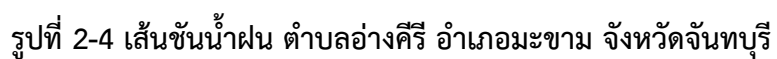
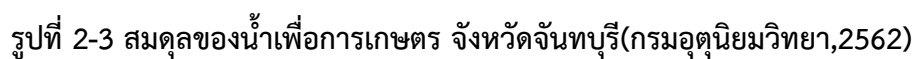
2.5.2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศจันทบุรีได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นกลางเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนมีนาคม (รูปที่ 2-3 และรูปที่ 2-4)

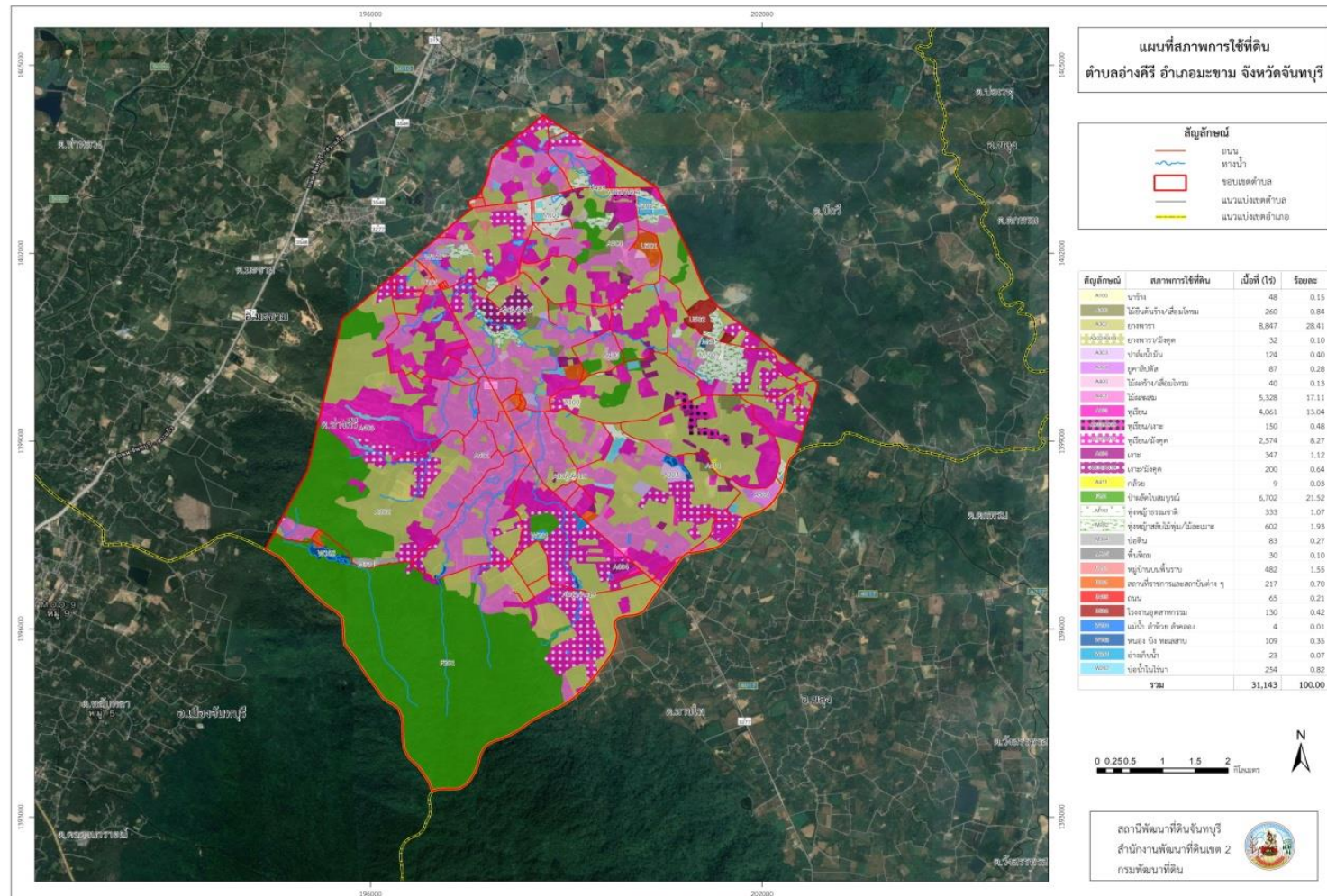
2.6 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 31,143 ไร่ (จากการคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) ประกอบด้วย

1. พื้นที่ เขตพื้นที่ป่าไม้ 6,702 ไร่
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 21,761 ไร่
 - 2.1 เขตนาข้าว 48 ไร่
 - 2.2 เขตปลูกไม้ผล (ทุเรียน มังคุด เงาะ) 12,710 ไร่
 - 2.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น 9,003 ไร่
3. พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง 894 ไร่
4. พื้นที่แหล่งน้ำ 390 ไร่
5. พื้นที่อื่นๆ 1,396 ไร่

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 2-5 แสดงการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 2-1 แสดงเนื้อที่การใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A100	นาร้าง	48	0.15
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	260	0.84
A302	ยางพารา	8,847	28.41
A303/A419	ยางพารา/มังคุด	32	0.10
A403	ปาล์มน้ำมัน	124	0.40
A404	ยูคาลิปตัส	87	0.28
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	40	0.13
A4031	ไม้ผลผสม	5,328	17.11
A403	ทุเรียน	4,061	13.04
A403/A404	ทุเรียน/เงาะ	150	0.48
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	2,574	8.27
A404	เงาะ	347	1.12
A404/A419	เงาะ/มังคุด	200	0.64
A411	กล้วย	9	0.03
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	6,702	21.52
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	333	1.07
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ตะเคียน	602	1.93
M304	บ่อดิน	83	0.27
M405	พื้นที่ถม	30	0.10
U201	หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ	482	1.55
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	217	0.70
U405	ถนน	65	0.21
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	130	0.42
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	4	0.01
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	109	0.35
W201	อ่างเก็บน้ำ	23	0.07
W202	บ่อน้ำในไร่นา	254	0.82
เนื้อที่รวมทั้งหมด		31,143	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่า ตำบลอ่างศิระมีจำนวนครัวเรือน 2,121 หลังคาเรือน จำนวนประชากร ชาย 2,682 คน จำนวนประชากรหญิง 2,758 คน รวม 5,440 คน (ตารางที่ 2-2)

ตารางที่ 2-2 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ปี 2562

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม	% ครัวเรือน	% ประชากร
หมู่1 บ้านอ่างบน	252	337	338	675	11.88	12.41
หมู่2 บ้านสวนแสงทอง	287	410	439	849	13.53	15.61
หมู่3 บ้านอ่างกลาง	302	375	371	746	14.24	13.71
หมู่4 บ้านวังดาบ	151	242	235	477	7.12	8.77
หมู่5 บ้านอ่างล่าง	146	173	211	384	6.88	7.06
หมู่6 บ้านนอกหมัก	469	585	573	1,158	22.11	21.29
หมู่7 บ้านหนองนาโรง	310	280	315	595	14.62	10.93
หมู่8 บ้านคลองมะลิ	204	280	276	556	9.62	10.22
รวมทั้งสิ้น	2,121	2,682	2,758	5,440	100	100

ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

2) ด้านการศึกษา ตำบลอ่างศิระ มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในตำบล จำนวน 2 แห่ง ดังนี้ (1) โรงเรียนวัดบ้านอ่าง เปิดสอนชั้นอนุบาล ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านอ่าง เป็นโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ (2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองมะลิ (ประเวศน์วิทยา) เปิดสอนชั้นปฐมวัย ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 บ้านคลองมะลิ เป็นโรงเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 11 นอกจากนี้เทศบาลตำบลอ่างศิระ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอ่างศิระ ดังนี้ มีห้องเรียน จำนวน 2 ห้อง มีเด็กเล็ก จำนวน 64 คน อัตราเจ้าหน้าที่ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย พนักงานเทศบาล จำนวน 1 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 2 คน และพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 1 คน

3) การนับถือศาสนา ตำบลอ่างศิระ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอ่างศิระ จำนวน 4 แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน 1 แห่ง คือ

1. วัดบ้านอ่าง	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 บ้านอ่างกลาง
2. วัดทุ่งแห่งทอง (วัดวังดาบ)	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 บ้านวังดาบ
3. วัดพรหมคุณวนาราม	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาโรง
4. วัดป่าคลองมะลิ	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 8 บ้านคลองมะลิ
5. สำนักสงฆ์จันทปุระ	ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาโรง

4) **ศิลปวัฒนธรรม** ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ ภายในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นประเพณีตามเทศกาลและวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง เข้าพรรษา ออกพรรษา การทำบุญกลางบ้าน เป็นต้น

5) **ด้านการสาธารณสุข** ภายในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิระมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลอ่างศิระ (รพ.สต.) ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 บ้านอ่างกลาง มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 7 คน คอยให้บริการแก่ประชาชนตำบลอ่างศิระ การบริการด้านพื้นฐานสาธารณสุขของตำบลอ่างศิระ นับว่ามีความสะดวกแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ซึ่งนอกจากจะรับบริการจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอ่างศิระแล้ว ยังสามารถรับบริการที่โรงพยาบาลมะขามได้อย่างสะดวก เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานทุกหมู่บ้าน ทั้ง 8 หมู่บ้าน ทำหน้าที่ในการดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาระบบสาธารณสุขมูลฐานร่วมกับเทศบาลร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านอ่างบน และหมู่ที่ 3 บ้านอ่างกลาง โรคที่ประชาชนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลอ่างศิระ ส่วนมากได้แก่ โรคความดันโลหิตสูงและโรคระบบทางเดินหายใจ

6) **ภูมิปัญญาท้องถิ่น** ตำบลทับไทรมีภาษาถิ่น ไช้เค็มกระวาน ร้ากลองยาว หมอรักษากระดูก หมออุ (รักษาคนถูกกัด) ภาษาซอง (ภาษาท้องถิ่น)

7) **สถานที่ท่องเที่ยว** ได้แก่

1. อ่างเก็บน้ำห้วยตาโบ	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านอ่างบน
2. สวนสมุนไพรจันทบุรี	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 บ้านสวนแสงทอง
3. วัดป่าคลองมะลิ	ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 บ้านคลองมะลิ

8) **หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน**

หมอดินอาสาในตำบลอ่างศิระมีจำนวน 10 ราย คือ

1. **นายสมหมาย ผลพฤษา** ตำแหน่ง หมอดินอาสาประจำตำบล
ที่อยู่ 30/3 หมู่ 7 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 089-930-5475
2. **นายบุญมัน ทรงพุทธ** ตำแหน่ง หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 21/4 หมู่ 1 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 061-475-1282

3. **นายฉลาด พวงใหญ่** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 47/3 หมู่ 3 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 091-252-0704
4. **นายณรงค์ อ้าวห่วย** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 30/6 หมู่ 4 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 089-934-1467
5. **นายสมนึก ไพรวลย์** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 37/5 หมู่ 5 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 080-573-7197
6. **นางณิชา เมธิชนม์** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 33/1 หมู่ 7 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 080-613-3367
7. **นายธงชัย มานะสิริ** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 8/9 หมู่ 7 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 087-820-8197
8. **นางมณียภา อิ่มผ่อง** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
34/1 หมู่ 7 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 085-698-2705
9. **นางศรีไพร จันทมิตร** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 34/2 หมู่ 8 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 092-932-8464
10. **นายมนัสชัย กุลาวงษ์** ตำแหน่ง หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน
ที่อยู่ 62/18 หมู่ 8 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เบอร์โทรศัพท์ 081-295-6614
(กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ชุมชน ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484

ป่าชุมชนบ้านนอกหนัก หมู่บ้านนอกหนัก หมู่ 6 ต.อ่างศิระ อ.มะขาม มีเนื้อที่ 14 ไร่

ป่าชุมชนบ้านคลองมะลิ หมู่บ้านคลองมะลิ หมู่ 8 ต.อ่างศิระ อ.มะขาม เนื้อที่ 86 ไร่ 2 งาน

ป่าชุมชนบ้านหนองนาโรง หมู่บ้านหนองนาโรง หมู่ 7 ต.อ่างศิระ อ.มะขาม เนื้อที่ 80 ไร่

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี

2.1) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เป็นการจำแนกชั้นความสำคัญของพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำเพื่อกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินของแต่ละพื้นที่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาความขัดแย้งด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่ลุ่มน้ำอยู่เป็นประจำ ตัวอย่างเช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารกับการทำเหมืองแร่ ซึ่งหลายพื้นที่หลายแห่งภายในลุ่มน้ำมักจะมีศักยภาพของแร่สูง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของราษฎร คือ ปัญหาการใช้ที่ดินในลักษณะอื่น ทั้งที่เกิดจากส่วนราชการและเอกชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีความขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น เพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำเป็นไปอย่างเหมาะสมและเกิดข้อขัดแย้งน้อยที่สุดจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนลงไปว่าพื้นที่ใดเหมาะสมกับกิจกรรมใดมากที่สุด และพื้นที่ใดสามารถทำกิจกรรมอะไรได้บ้าง ซึ่งจะช่วยให้การบริหารทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่ลุ่มน้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายมากที่สุด (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) รวมเนื้อที่ทั้งหมด 31,143 ไร่ หรือ 100 เพอร์เซ็นต์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 แบ่งเป็น

- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 4,240 ไร่ หรือ 13.60 เพอร์เซ็นต์ ที่ยังคงมีสภาพป่าสมบูรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องสงวนรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารและเป็นทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ เนื่องจากมีลักษณะและสมบัติที่อาจมีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง มีลักษณะทางธรณีวิทยาที่ประกอบด้วยหิน ซึ่งให้กำเนิดดินที่ง่ายต่อการพังทลายส่วนใหญ่มีความลาดชันโดยเฉลี่ยของพื้นที่ตั้งแต่ 60 เพอร์เซ็นต์ขึ้นไป

- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 1,556 ไร่ หรือ 5.00 เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่ภูเขาสูงที่มีลักษณะสันเขามนและความกว้างไม่มากนัก หรือเป็นบริเวณลาดเขาที่มีแนวลาดเทยาวปานกลาง มีร่องน้ำค่อนข้างกว้าง มีป่าดงดิบที่ถูกรบกวน หรือเป็นป่าเสื่อมสภาพปกคลุม แต่ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ โดยลักษณะทั่วไปมีคุณภาพเหมาะสมต่อการเป็นต้นน้ำลำธารในระดับรอง มีดินพื้นถึงลึกปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง และมีสมรรถนะการพังทลายสูงและสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อกิจการที่สำคัญได้ เช่น การทำเหมืองแร่ และป่าไม้ เป็นต้น สภาพพื้นที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์

- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 3,409 ไร่ หรือ 10.95 เปอร์เซ็นต์ ส่วนมากมีลักษณะเป็นที่ดอน ที่ประกอบด้วยที่ราบขั้นบันไดมีเนินสลับ หรือบริเวณลาดชันเขาหรือบริเวณของร่องน้ำที่ปรับสภาพแล้ว โดยทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งกิจการทำไม้ เหมืองแร่ และปลูกพืชกสิกรรมประเภทไม้ยืนต้นปัจจุบันส่วนใหญ่ปลูกไม้ผล และไม้ยืนต้น สภาพพื้นที่มีความลาดชัน 25-35 เปอร์เซ็นต์

- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 13,368 ไร่ หรือ 42.92 เปอร์เซ็นต์ เป็นเนินเขาหรือขั้นบันไดหรือช่วงต่อระหว่างที่ราบลุ่มกับเชิงเขา หรือพื้นที่สองฝั่งลำน้ำที่ยังอยู่บนที่ดอน ที่เคยเป็นป่าผสมผลัดใบสภาพป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางเป็นที่ใช้ประโยชน์เพื่อกิจการไม้ผล พืชไร่เป็นส่วนมาก เป็นดินลึกถึงค่อนข้างลึก ความอุดมสมบูรณ์ ค่อนข้างสูง และมีสมรรถนะการพังทลายต่ำ มีความลาดชันของพื้นที่โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 6-25 เปอร์เซ็นต์

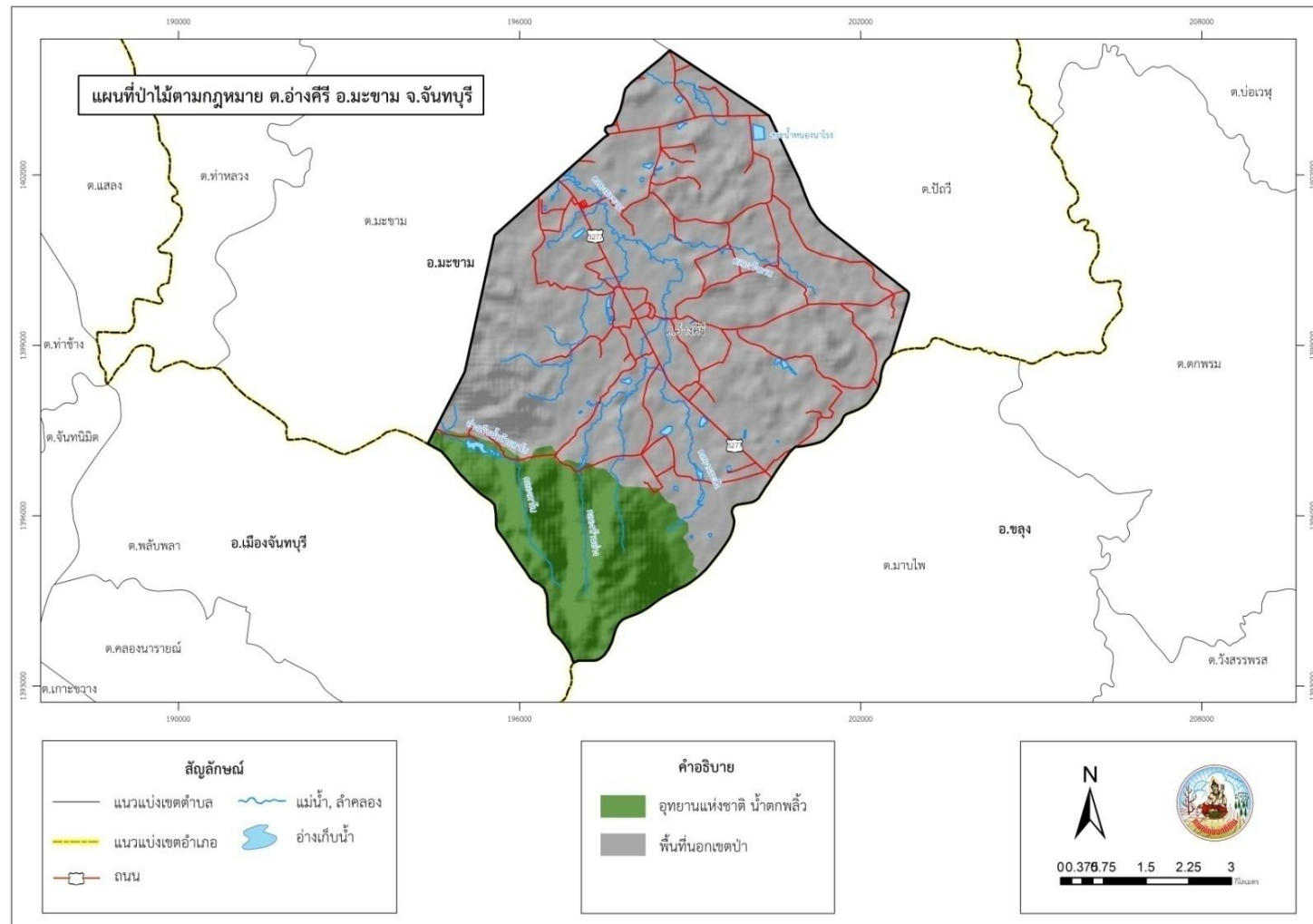
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 8,570 ไร่ หรือ 27.52 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ราบหรือที่ลุ่มหรือเนินลาดเอียงเล็กน้อยและ ส่วนใหญ่ป่าไม้ได้ถูกบุกรุกแผ้วถางเพื่อประโยชน์ด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะทำนา และกิจการอื่นๆ ไปแล้ว ลักษณะทางธรณีเป็นพวกดินตะกอน ดินลึกถึงลึกมาก ความอุดมสมบูรณ์สูง และมีความคงทนต่อการถูกชะล้างพังทลาย ส่วนใหญ่ความลาดชันของพื้นที่โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

สัญลักษณ์	ความลาดชันของชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1A	มีความลาดชันโดยเฉลี่ยของพื้นที่ตั้งแต่ 60 % ขึ้นไป	4,240	13.62
2	สภาพพื้นที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์	1,556	5.00
3	สภาพพื้นที่มีความลาดชัน 25-35 เปอร์เซ็นต์	3,409	10.95
4	สภาพพื้นที่มีความลาดชัน 6-25 เปอร์เซ็นต์	13,368	42.92
5	ความลาดชันของพื้นที่โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 5 เปอร์เซ็นต์	8,570	27.52
รวม		31,143	100.00

ตารางที่ 3-1 แสดงเนื้อที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-1 พื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ที่เป็นลำคลองทั้งสิ้น 8 คลอง ขนาดกว้าง 4-5 เมตร ขนาดความยาว 2,000-4,000 เมตร ระดับความลึก 3 เมตร ปริมาณน้ำ 24,000-75,000 ลูกบาศก์เมตร และสถานภาพปริมาณน้ำ มีน้ำเฉพาะฤดูฝน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 แสดงแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ของตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ลำดับที่	ชื่อคลอง	ข้อมูลทางกายภาพ				
		กว้าง	ยาว	ลึก	ปริมาณ	สถานภาพปริมาณน้ำ
		(ม.)	(ม.)	(ม.)	(ม ³ .)	
1	คลองบ้านอ่าง	5	4,000	3	60,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
2	คลองมะระ	5	4,000	3	60,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
3	คลองไร่เจ๊ก	5	2,000	3	30,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
4	คลองหนองคล้า	5	2,000	3	75,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
5	คลองวังดาบ	4	4,000	3	48,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
6	คลองมะลิ	5	3,000	3	45,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
7	คลองชะอม	5	3,000	3	45,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน
8	คลองเวฬุ	4	2,000	3	24,000	มีน้ำเฉพาะฤดูฝน

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ลักษณะงานประเภทสระเก็บน้ำจำนวน 6 สระ และฝายน้ำล้นจำนวน

2 ฝาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3

3) พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

- ชั้นที่ A1 เนื้อที่ 2,525 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 1,556 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 3,409 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 13,368 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 8,570 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

4) เส้นทางน้ำ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

5) ที่ตั้งแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

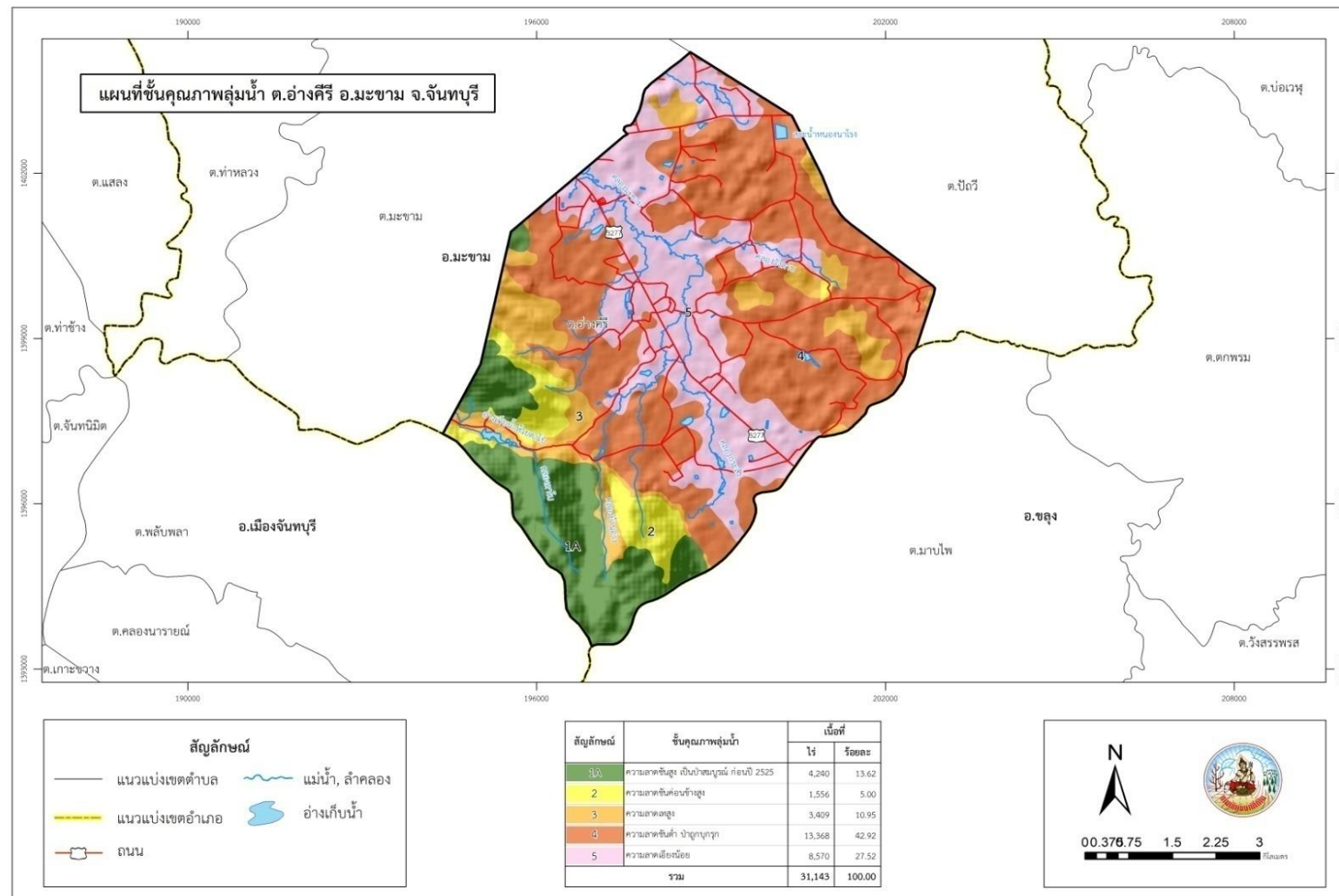

ตารางที่ 3-3 แสดงแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ของตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ลำดับ	ลักษณะงาน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ขนาด	ผลประโยชน์/ ไร่	ผลประโยชน์/ ครอบครัว
1	สระเก็บน้ำ	ทุ่งขุนกลาง	7	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	ความจุ 197,600 (ลบ.ม.)	750	90
2	ฝายน้ำล้น	อ่าง	3	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	สูง 2.75 ม.	300	150
3	ฝายน้ำล้น	คลองมะลิ	8	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	สูง 2.75 ม.	400	200
4	สระเก็บน้ำ	คลองมะลิ	8	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	ความจุ 151,500 ลบ.ม.	550	150
5	สระเก็บน้ำ	สวนแสงทอง	2	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	ความจุ 31,510 ลบ.ม.	45	131
6	สระเก็บน้ำ	คลองมะลิ	8	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	ความจุ 76,000 ลบ.ม.	109	114
7	สระเก็บน้ำ	บ้านหนองนาโรง	7	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	ความจุ 79,000 ลบ.ม.	113	241
8	สระเก็บน้ำ	บ้านวังดาด	4	อ่างศิระ	มะขาม	จันทบุรี	ความจุ 85,000 ลบ.ม.	141	92

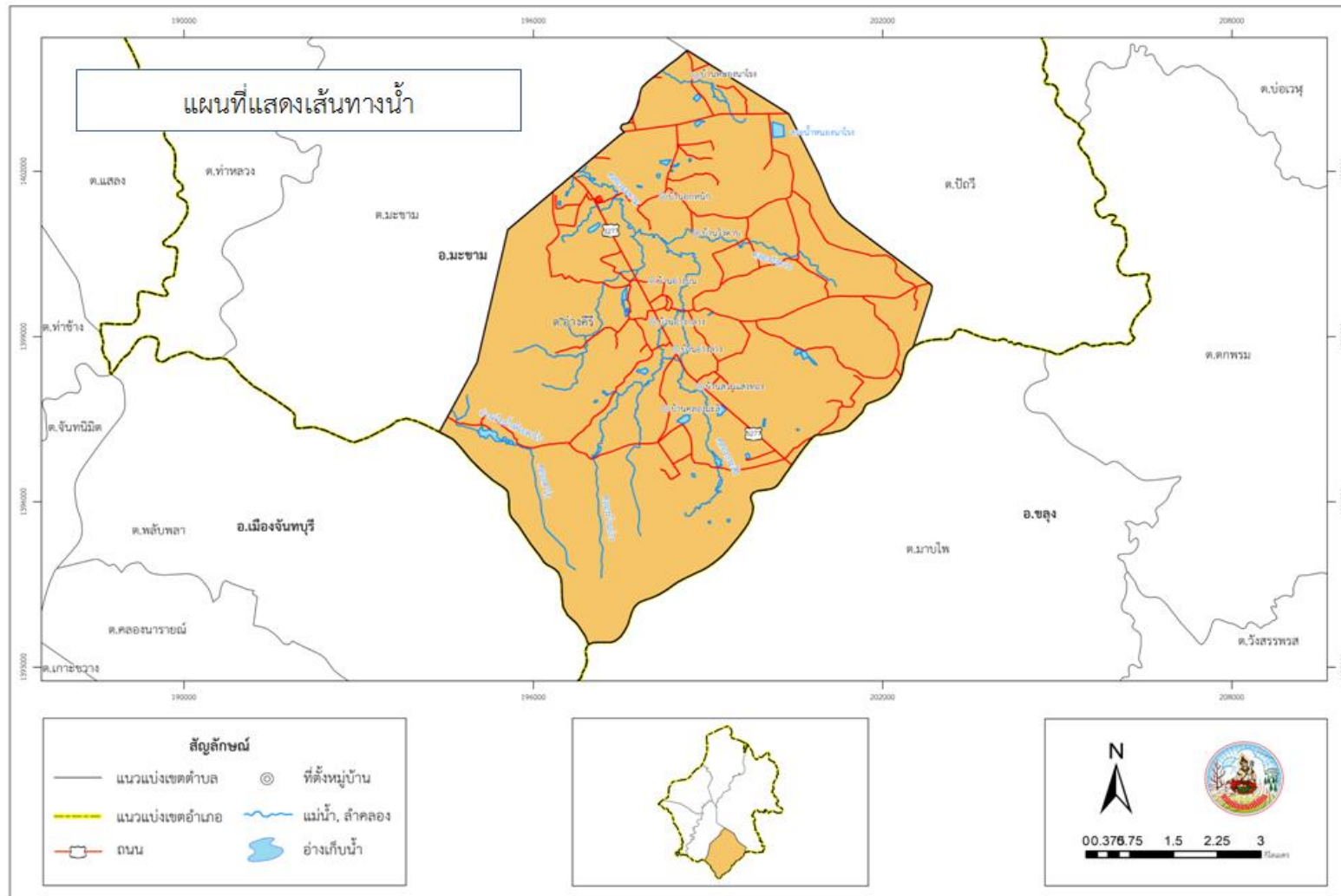
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-2 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

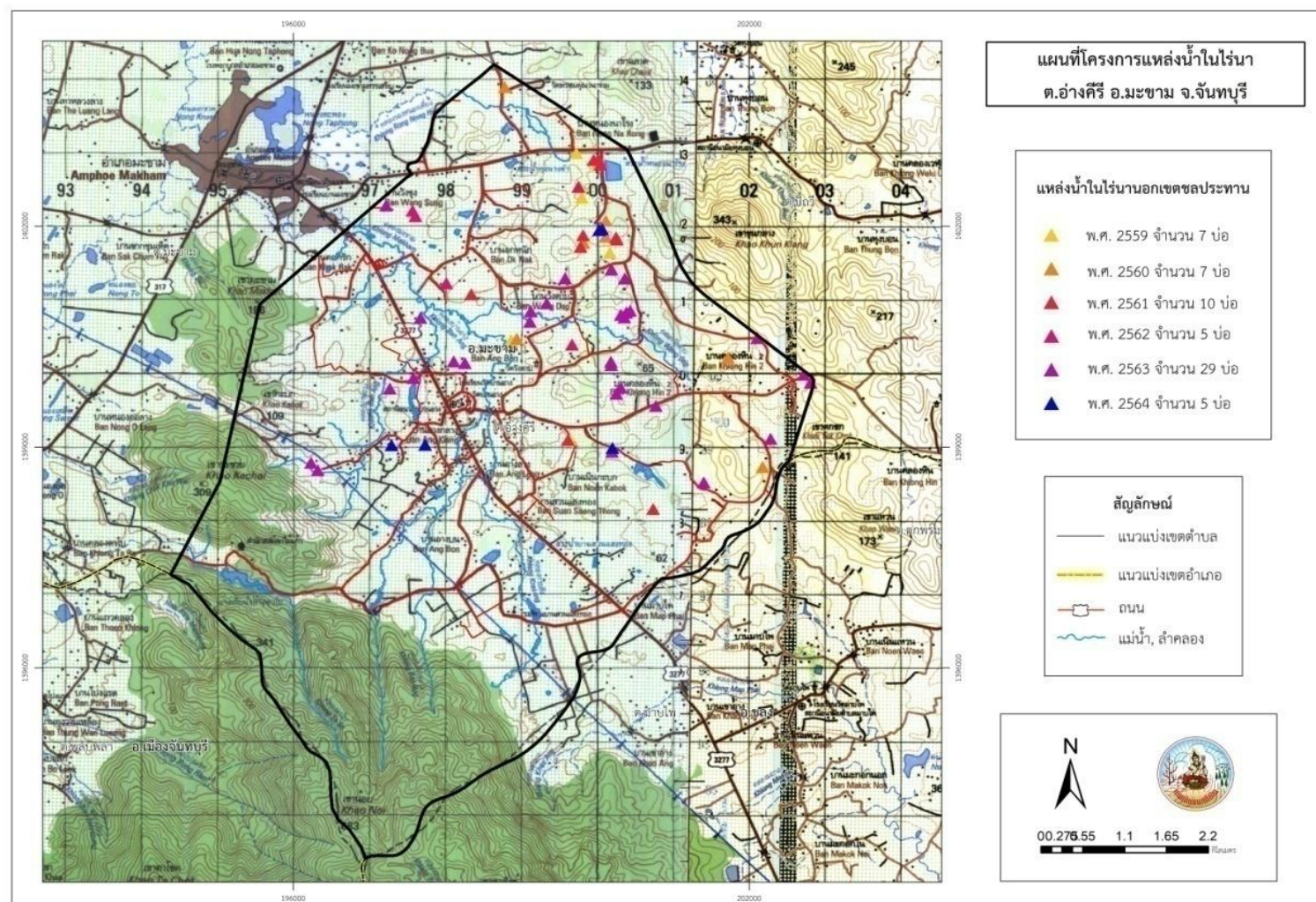
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-3 เส้นทางน้ำ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-4 แสดงที่ตั้งแหล่งน้ำในไรนานอกเขตชลประทาน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

3.2.1 แหล่งน้ำใต้ดิน

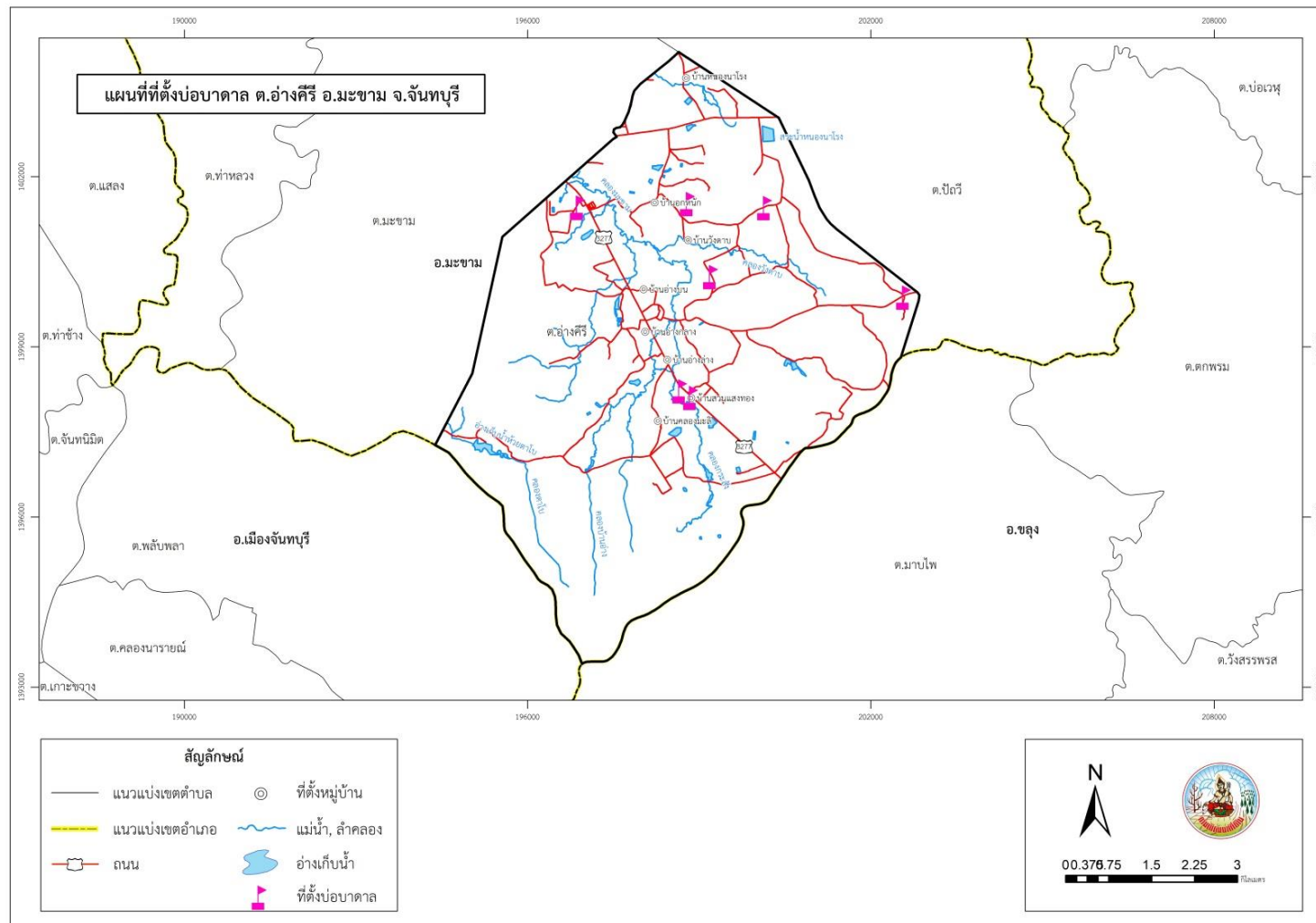
หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรนั้นเป็นกลุ่มความต้องการส่วนใหญ่ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 75 ของการใช้น้ำทั้งหมด (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2562) แม้ว่าตำบลอ่างศิระจะมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติอยู่มากมาย แต่ในบางช่วงพื้นที่ก็ไม่มีปริมาณน้ำที่เพียงพอ ด้วยสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนและปัญหาโลกร้อน ทำให้ปริมาณน้ำฝนไม่แน่นอน บางปีน้อยจนเกิดภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำ ซึ่งแต่ละครั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เกษตรกรจึงจำเป็นต้องขุดน้ำบาดาลมาใช้ในช่วงหน้าแล้ง ซึ่งจากการสำรวจ ในเขตตำบลอ่างศิระ บ่อน้ำบาดาล 8 บ่อ ที่สามารถใช้น้ำได้ตลอดปี ดังรายละเอียด ในตารางที่ 3-4 และ รูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-4 แสดงจำนวนบ่อน้ำบาดาลและปริมาณระดับน้ำปกติ

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	12.6326272	102.227986	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	21.5	10
2	12.6336388	102.226236	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	101	7.5
3	12.6629822	102.239562	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	24	5.4
4	12.6518993	102.23097	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	30	5.1
5	12.6634856	102.227165	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	61.5	6
6	12.6626769	102.209446	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	49.5	3
7	12.6627138	102.209519	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	30	4.5
8	12.6489418	102.262067	บ่ออุบโศก-บริโศก	ใช้ได้-น้ำจืด	24	3

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-5 แสดงจำนวนบ่อน้ำบาดาล ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-6 ตารางที่ 3-5 ตารางที่ 3-6 ตารางที่ 3-7 ประกอบด้วย

1) ชุดดินชุดดินฉลอง (Chalong series: Chl)

มีลักษณะเป็นดินร่วนละเอียดสีเทา ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาลปนเหลืองและดินชั้นล่างถัดไป อาจพบดินเหนียวปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ตลอดหน้าตัดดิน อินทรีย์วัตถุ ปานกลางถึงต่ำ ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำ ความอิ่มตัวเบสต่ำ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำ โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่มีความลาดชัน หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย และขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมดีในการปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้น และสวนผลไม้ มีข้อจำกัดเล็กน้อยที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดินแนวรั้วหญ้าแฝกหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบให้น้ำในแปลงปลูกพืชเพื่อไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

1.1) หน่วยแผนที่ดิน Chl-sIC ชุดดินฉลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,697 ไร่ หรือร้อยละ 11.87 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินชุดดินชุมพร (Chumphon series : Cp)

การกำเนิด เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมอยู่บนพื้นที่ราบตะกอนน้ำพา (ตะพักลำน้ำเก่า) สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 2-12% การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลางในดินบน และช้าในดินล่าง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ที่รกร้างว่างเปล่าเป็นหย่อมๆ และป่าแคระ การแพร่กระจายลักษณะและสมบัติดิน ดินต้นถึงชั้นลูกรัง ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวถึงดินเหนียวปนลูกรังมาก มีสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง (ชั้นลูกรังพบภายใน 50 ซม.) อาจพบจุดประสีเล็กน้อยในดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 4.5-6.5) อินทรีย์วัตถุ ปานกลาง-ต่ำ ความจุ

แลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำ ความอิ่มตัวเบสต่ำ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำ โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ปานกลางถึงต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินตื้นถึงชั้นลูกรัง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำและขาดแคลนน้ำ ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผลและพืชไร่ เหมาะสมปานกลางสำหรับปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน มีข้อจำกัดปานกลางที่เป็นดินตื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และในพื้นที่ลาดชันง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน ควรมีปรับปรุงดินพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกรวมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 ปลูกพืชคลุมดินหรือพืชปุ๋ยสดระหว่างแถวยางพารา ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบให้น้ำในแปลงปลูกพืช เพื่อไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 3 หน่วยแผนที่ดิน

2.1) หน่วยแผนที่ดิน Cp-sclB ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,982 ไร่ หรือร้อยละ 6.37 ของพื้นที่ตำบล

2.2) หน่วยแผนที่ดิน Cp-sclC ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,480 ไร่ หรือร้อยละ 7.96 ของพื้นที่ตำบล

2.3) หน่วยแผนที่ดิน Cp-sclD ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 310 ไร่ หรือร้อยละ 1.00 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินคลองซาก (Khleng Chak series: Kc)

การกำเนิด เกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางใกล้ๆ โดยแรงโน้มถ่วงของหินดินดาน หรือหินในกลุ่ม ในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงดินให้ต่ำลง สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 2-20% การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำเร็ว พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าดงดิบชื้น ปาล์มน้ำมัน และปลูกยางพารา ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวตื้น ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียวมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวปนลูกรังมาก สีแดงปนเหลือง (มีเศษหินดินดานหรือหินในกลุ่มปะปนอยู่ในดินภายในความลึก 50 ซม.จากผิวดิน) ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0) ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินตื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพพื้นที่มีความลาดชันและขาดแคลนน้ำข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับการปลูกไม้ผล มีข้อจำกัดที่เป็นดินตื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำและขาดแคลนน้ำ ควรเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมมาปลูก ปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกรวมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืช ไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน

3.1) หน่วยแผนที่ดิน Kc-clC ชุดดินคลองซาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 655 ไร่ หรือร้อยละ 2.10 ของพื้นที่ตำบล

3.2) หน่วยแผนที่ดิน Kc-clD ชุดดินคลองซาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,347 ไร่ หรือร้อยละ 4.33 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินควนกาหลง (Khuan Ka Long series: Kkl)

การกำเนิด เกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางใกล้ๆ โดยแรงโน้มถ่วงของหินแกรนิต (พบในสภาพพื้นที่ที่เป็นหินแกรนิต) สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 2-20 % การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินปานกลาง การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลาง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และป่าแคระ ลักษณะและสมบัติดิน ดินร่วนละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ขนาดปานกลางหรือหยาบ มีสีน้ำตาล และระหว่างความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหยาบถึงหยาบมาก มีสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาลปะปนกับสีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ชั้นดินล่างภายในความลึก 150 ซม. มีเนื้อดินหยาบเพิ่มขึ้นที่เป็นชั้นของหินแกรนิตผุ

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินเป็นดินปนทราย และสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน หนักดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย และขาดแคลนน้ำ ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้นและไม้ผล มีข้อจำกัดเล็กน้อยที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ไม้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

4.1) หน่วยแผนที่ดิน Kkl-sLB ชุดดินควนกาหลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,338 ไร่ หรือร้อยละ 10.72 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินแกล้ง (Klaeng series: Kl)

การกำเนิด เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมอยู่บนพื้นที่ราบตะกอนลำนํ้า (ตะพักลำนํ้าเก่า) สภาพพื้นที่ ราบเรียบ (level) ถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2% การระบายน้ำเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า การซึมผ่านได้ของน้ำช้า ในฤดูฝนจะมีน้ำแช่ขัง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ใช้ทำนา ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีน้ำตาลปนเหลือง สีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรด

จัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแข็ง มีสีเทา และในดินบนมีจุดประสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ส่วนในดินล่างจะมีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีแดงปนเหลืองและมีศิลาแลงอ่อน (plinthite) มากกว่า 50% โดยปริมาตรหรือพบต่อเนื่องกันภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว มีข้อจำกัดเล็กน้อยที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด ร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ไม้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

5.1) หน่วยแผนที่ดิน Kl-clA ชุดดินแกล้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 759 ไร่ หรือร้อยละ 2.44 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินคลองนกระทุง (Khleng Nok Krathung series: Knk)

การกำเนิด เกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไกลๆ โดยแรงโน้มถ่วงของหินแกรนิตหรือหินในกลุ่ม (พบในสภาพพื้นที่ที่เป็นหินแกรนิต) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 2-12 % การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินปานกลางถึงเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำเร็ว พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปลูกยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ไม้ผล และป่า ลักษณะและสมบัติดิน ดินร่วนละเอียดถึงมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ชั้นดินล่างถัดไปอาจพบดินเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินเป็นดินปนทรายและสภาพพื้นที่มีความลาดชัน หนาแน่นต่อการถูกชะล้างพังทลาย และขาดแคลนน้ำข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมสำหรับการปลูกไม้ยืนต้น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล เหมาะสมปานกลางสำหรับปลูกพืชไร่ มีข้อจำกัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อดินเป็นดินปนทรายและขาดแคลนน้ำ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน

6.1) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sIA ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,662 ไร่ หรือร้อยละ 8.55 ของพื้นที่ตำบล

6.2) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sIB ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 59 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินโคกกलय (Khok Kloi series: Koi)

การกำเนิด เกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางใกล้ๆ โดยแรงโน้มถ่วงของหินแกรนิต (พบในสภาพพื้นที่ที่เป็นหินแกรนิต) สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชัน 5-35% การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินเร็วถึงปานกลาง การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลาง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สับปะรด กาแฟ และป่า ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียว ปนทรายมี สีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทราย หยาบ มีสีน้ำตาลถึงสีแดงปนเหลือง ชั้นดินล่างถัดไปภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดินพบชั้นแกรนิตผุ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0)

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อดินเป็นดินปนทราย และสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย และขาดแคลนน้ำ ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้นและไม้ผล มีข้อจำกัดเล็กน้อยที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและขาดแคลนน้ำ ควรปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก หรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืช ไม้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

7.1) หน่วยแผนที่ดิน Koi-sclD ชุดดินโคกกलय มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 622 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินมะขาม (Makham series: Mak)

การกำเนิด เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมอยู่บนตะกอนน้ำเก่า สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2% การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า การซึมผ่านได้ของน้ำ ดินบนเร็วและดินล่างช้า พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าแคว และทุ่งหญ้า ลักษณะและสมบัติดิน ดินร่วนหยาบที่บอบบางดินเหนียวลึก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน มีสีน้ำตาล ทับถมอยู่บนดินทรายปนดินร่วน มีสีน้ำตาลหรือสีชมพู ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทราย มีสีเทาหรือสีขาว ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) มีจุดประสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีแดงปนเหลืองตลอดชั้นดิน

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินปนทราย และขาดแคลนน้ำ ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกข้าว มีข้อจำกัดปานกลางที่มีเนื้อ

ดินเป็นดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนน้ำ ควรปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำไว้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

8.1) หน่วยแผนที่ดิน Mak-fvc-sclB ดินคล้ายชุดดินมะขาม ที่มีเนื้อดินเหนียวละเอียดมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

9) ชุดดินผักกาด (Phak Kat series: Pat)

การกำเนิด เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมอยู่บนที่ราบลุ่มสภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5% การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้าถึงปานกลาง การซึมผ่านได้ของน้ำช้า พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าดงดิบชื้น พืชไร่ พืชไร่ และป่าละเมาะ ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินสีมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลืองหนา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว มีสีเทาหรือสีเทาปนน้ำตาล มีจุดประสี น้ำตาล สีแดง ตลอดชั้นดินและอาจพบก้อนแข็งของเหล็ก-แมงกานีสกระจายอยู่ทั่วไปในชั้นดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5)

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และความอุดมสมบูรณ์ของดินดีปานกลาง ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นดินที่เหมาะสมปานกลางสำหรับการทำนาแต่สภาพพื้นที่ค่อนข้างสูง จึงมักมีการขาดน้ำในฤดูเพาะปลูก สำหรับการปลูกยางพารา สวนผลไม้ หรือพืชไร่ ต้องช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้น โดยการทำร่องน้ำหรือคันดินกั้นน้ำเป็นต้น ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

9.1) หน่วยแผนที่ดิน Pat-fl-sIA ดินคล้ายชุดดินผักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-5% มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล

10) ชุดดินท่าแซะ (Tha Sae series: Te)

การกำเนิด เกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไกลๆโดยแรงโน้มถ่วงของโลกของหินทรายหรือหินในกลุ่ม สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 2-12% การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลาง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าดงดิบชื้น ยางพารา ปาล์ม สวนผลไม้ และพืชไร่ ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินสีมากดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาล อุ่มน้ำของดินปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินบนแล้วลดลงตามความลึก

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและเนื้อดินเป็นดินปนทราย ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกยางพาราและทำสวนผลไม้ แต่

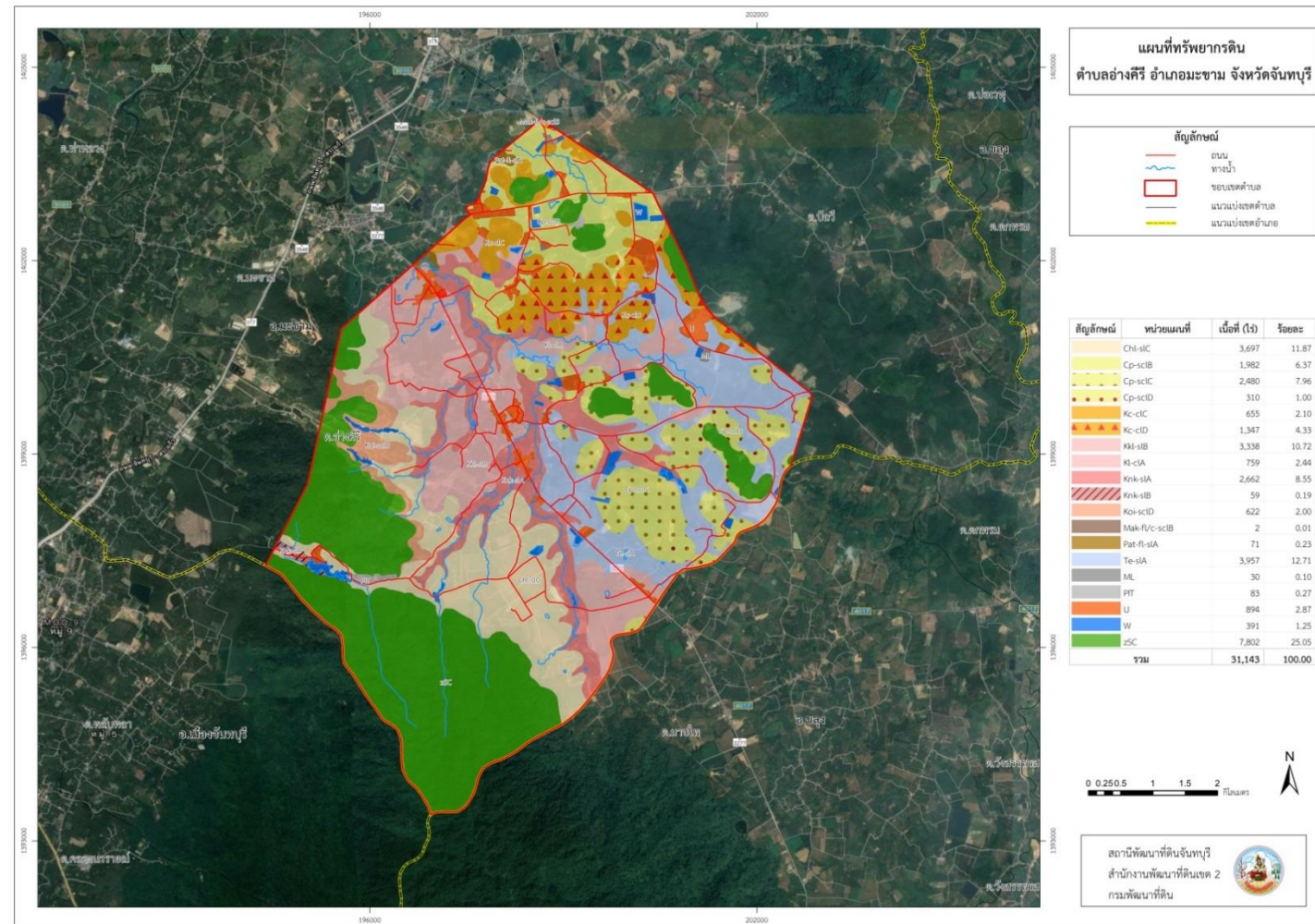

ต้องมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงนานๆ ควรมีการชลประทาน
เข้าช่วย ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน

10.1) หน่วยแผนที่ดิน Te-sIA ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาด
ชัน 0-5% มีเนื้อที่ 3,957 ไร่ หรือร้อยละ 12.71 ของพื้นที่ตำบล

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-6 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 3-5 แสดงหน่วยแผนที่ดินและเนื้อที่ในเขต ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

สัญลักษณ์	หน่วยแผนที่	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	Chl-slC	3,697	11.87
	Cp-sclB	1,982	6.37
	Cp-sclC	2,480	7.96
	Cp-sclD	310	1.00
	Kc-clC	655	2.10
	Kc-clD	1,347	4.33
	Kkl-slB	3,338	10.72
	Kl-clA	759	2.44
	Knk-slA	2,662	8.55
	Knk-slB	59	0.19
	Koi-sclD	622	2.00
	Mak-fl/c-sclB	2	0.01
	Pat-fl-slA	71	0.23
	Te-slA	3,957	12.71
	ML	30	0.10
	PIT	83	0.27
	U	894	2.87
	W	391	1.25
	zSC	7,802	25.05
รวม		31,143	100.00

ตารางที่ 3-6 แสดงหน่วยแผนที่ดินและเนื้อที่ในเขต ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Chl-sLC	ชุดดินฉลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	3,697	11.87
Cp-sclB	ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,982	6.37
Cp-sclC	ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	2,480	7.96
Cp-sclD	ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	310	1.00
Kc-clC	ชุดดินคลองซาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	655	2.10
Kc-clD	ชุดดินคลองซาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	1,347	4.33
Kkl- slB	ชุดดินควนกาหลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	3,338	10.72
Kl-clA	ชุดดินแกลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์	759	2.44
Knk-sIA	ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์	2,662	8.55
Knk-sIB	ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	59	0.19
Koi-sclD	ชุดดินโคกกลอย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	622	2.00
Mak-fvc-sclB	ดินคล้ายชุดดินมะขาม ที่มีเนื้อดินเหนียวละเอียดมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	2	0.01
Pat-fl-sIA	ดินคล้ายชุดดินผักกาดที่เป็นดินร่วมละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์	71	0.23
Te-sIA	ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์	3,957	12.71
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		31,143	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 3-7 สมบัติดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P_2O_5)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K_2O)	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
chl-slC	5-12	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	3,697	11.87
Cp-sclB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	1,982	6.37
Cp-sclC	5-12	ดี	<10	<35	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	2,480	7.96
Cp-sclD	12-20	ดี	<10	<35	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	310	1.00
Kc-clC	5-12	ดี	<10	35-75	50-100	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	655	2.10
Kc-clD	12-20	ดี	<10	35-75	50-100	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	1,347	4.33
Kkl- slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	3,338	10.72
Kl-clA	0-2	เลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	759	2.44
Knk-slA	0-2	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	2,662	8.55
Knk-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	59	0.19
Koi-sclD	12-20	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	622	2.00
Mak-fvc-sclB	2-5	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	2	0.01
Pat-fl-slA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	71	0.23
Te-slA	0-2	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	3,957	12.71
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										31,143	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีการชะล้างพังทลายของดินค่อนข้างรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดเนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นถึงเนินเขา โดยจากการประเมินจะเกิดความเสียหายอย่างมากในการสูญเสียหน้าดินถึงประมาณ 98,250 ตันต่อปีในพื้นที่ทั้งหมดของตำบลอ่างศิระ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเข้ามาบริหารจัดการในพื้นที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-8 และรูปที่ 3-7

3.3.3 สถานภาพดินตื้น

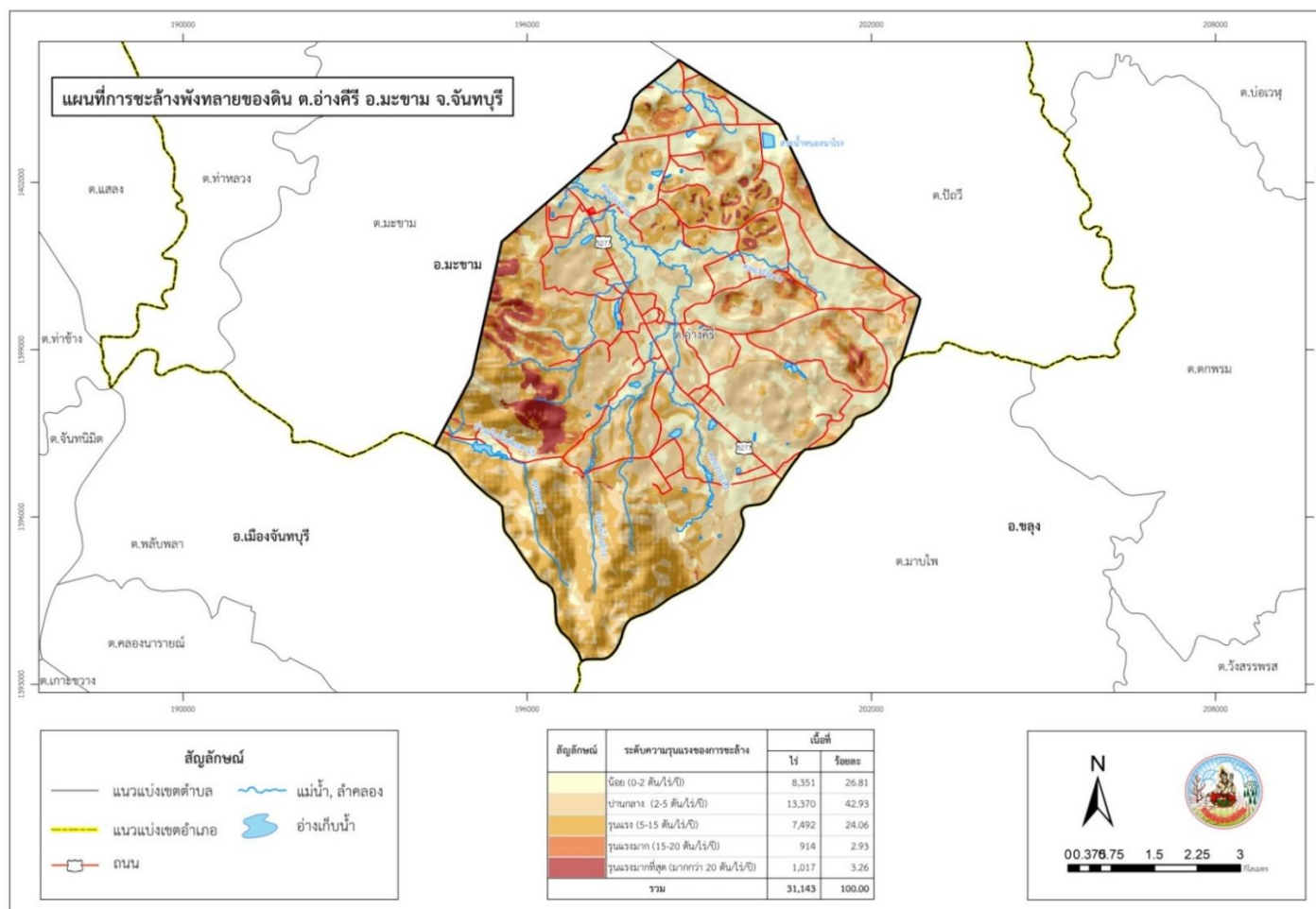
ข้อมูลสมบัติของดินที่มีปัญหาต่อการเกษตร ซึ่งได้จากการวิเคราะห์และแปลผลจากข้อมูลสถานภาพทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศไทย ปี 2558 บนพื้นฐานของข้อมูลกลุ่มชุดดินมาตราส่วน 1 : 25,000 โดยกำหนดให้แสดงผลข้อมูลที่ดินมีปัญหาเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ได้พบปัญหาต่อการเกษตรกรรมในเขตตำบลอ่างศิระ คือ ดินตื้น ซึ่งเป็นดินที่มีชั้นลูกรัง ก้อนกรวด หรือเศษหินปะปนอยู่ในเนื้อดินมากกว่า 35% หรือพบชั้นดินพื้น ตื้นกว่า 50 ซม. เป็นอุปสรรคต่อการเจริญของรากพืช

ตารางที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดินเฉลี่ย (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)		8,351	26.81
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	26,740	13,370	42.93
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	37,460	7,492	24.06
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	13,710	914	2.93
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	20,340	1,017	3.26
รวม	98,250	31,143	100.00

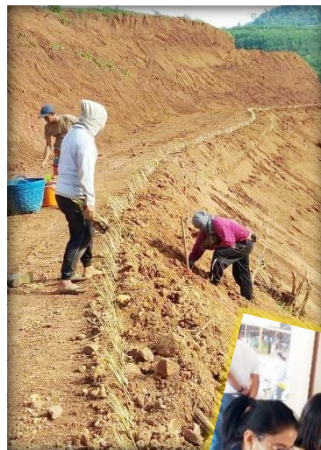
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 3-7 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

จากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ณ สำนักงาน อบต.อ่างศิระ เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564 และการกรอกแบบสอบถามจำนวนรายบุคคลจำนวน 120 ชุด โดยการวิเคราะห์ผล

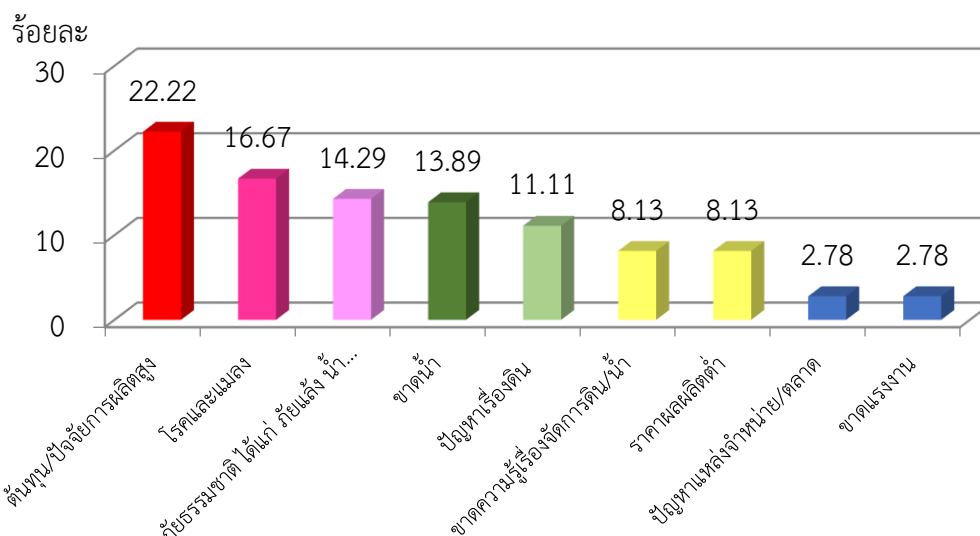
จัดลำดับความรุนแรงของปัญหาและความสำคัญของความต้องการของพื้นที่ คิดเป็นร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมของชุมชน มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาที่พบในพื้นที่เรียงลำดับตามความรุนแรง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1

- 1) ปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตและปัจจัยการผลิตทางการเกษตรสูง (22.22%)
- 2) ปัญหาเรื่องโรคและแมลง (16.67%)
- 3) ปัญหาเรื่องที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม (14.29%)
- 4) ปัญหาเรื่องขาดน้ำเพื่อทำการเกษตร (13.89%)
- 5) ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของดินที่ไม่ค่อยมีความเหมาะสมต่อการเกษตร (11.11%)
- 6) ปัญหาเรื่องขาดความรู้ในการบริหารจัดการดินและน้ำ (8.13%)
- 7) ปัญหาเรื่องราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ (8.13%)
- 8) ปัญหาเรื่องแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรหรือตลาดที่จะส่งผลผลิต (2.78%)
- 9) ปัญหาเรื่องขาดแรงงานที่จะใช้ในการเกษตรกรรม (2.78%)

ตารางที่ 4-1 ปัญหาในการเกษตร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลอ่างศิระ
อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ลำดับที่	ปัญหาในการเกษตร	ร้อยละ
1	ต้นทุน/ปัจจัยการผลิตสูง	22.22
2	โรคและแมลง	16.67
3	ภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม	14.29
4	ขาดน้ำ	13.89
5	ปัญหาเรื่องดิน	11.11
6	ขาดความรู้เรื่องจัดการดิน/น้ำ	8.13
7	ราคาผลผลิตต่ำ	8.13
8	ปัญหาแหล่งจำหน่าย/ตลาด	2.78
9	ขาดแรงงาน	2.78
รวมปัญหา		100

รูปที่ 4-1 แสดงแผนภูมิปัญหาในการเกษตร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

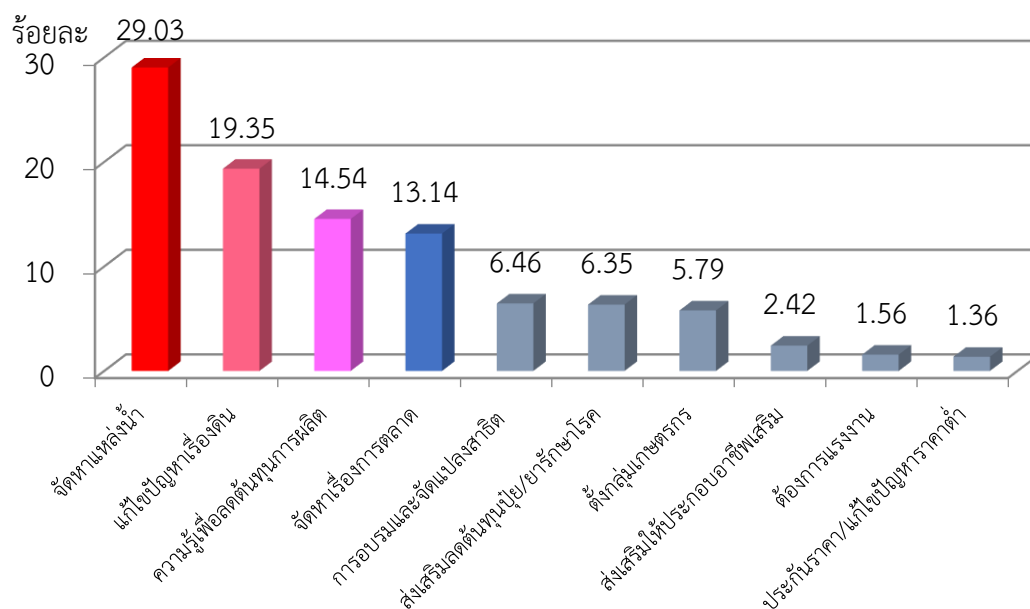
4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลอ่างศิระ โดยการวิเคราะห์ผลจัดลำดับความต้องการของพื้นที่ คิดเป็นร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมของชุมชน มีความต้องการเรียงตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-2 และรูปที่ 4-2

- 1) ต้องการให้จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (29.03%)
- 2) ต้องการให้แก้ไขปัญหาเรื่องคุณสมบัติของดินที่ใช้ในการเกษตร (19.35%)
- 3) ต้องการความรู้เพื่อนำมาใช้ลดต้นทุนการผลิต (14.54%)
- 4) ต้องการให้ภาครัฐจัดหาเรื่องการตลาดและเพิ่มช่องทางการจำหน่าย (13.14%)
- 5) ต้องการอบรมความรู้และจัดทำแปลงสาธิตที่ใช้ทำการเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยต้องการให้มีแปลงสาธิตหมู่บ้านละ 1 แห่ง (6.46%)
- 6) ต้องการส่งเสริมสนับสนุนเรื่องการลดต้นทุนปุ๋ยและยารักษาโรคและแมลง (6.35%)
- 7) ต้องการเรื่องการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร (5.79%)
- 8) ต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมเรื่องการประกอบอาชีพเสริม (2.42%)
- 9) ต้องการแรงงานที่ใช้ทางการเกษตรกรรม (1.56%)
- 10) ต้องการประกันราคา/แก้ไขปัญหาการค้า (1.36%)

ตารางที่ 4-2 ความต้องการของประชาชนและเกษตรกร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ลำดับที่	ความต้องการ	ร้อยละ
1	จัดหาแหล่งน้ำ	29.03
2	แก้ไขปัญหาเรื่องดิน	19.35
3	ความรู้เพื่อลดต้นทุนการผลิต	14.54
4	จัดหาเรื่องการตลาดและเพิ่มช่องทางการจำหน่าย	13.14
5	การอบรมและจัดแปลงสาธิต	6.46
6	ส่งเสริมลดต้นทุนปุ๋ย/ยารักษาโรค	6.35
7	ตั้งกลุ่มเกษตรกร	5.79
8	ส่งเสริมให้ประกอบอาชีพเสริม	2.42
9	ต้องการแรงงาน	1.56
10	ประกันราคา/แก้ไขปัญหาราคาคต่ำ	1.36
รวม		100.00

รูปที่ 4-2 แสดงแผนภูมิความต้องการของเกษตรกร จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลอ่างศิระ
อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 15,444 ไร่ (49.59 %)
ปานกลาง	เนื้อที่ 8,410 ไร่ (27.00 %)
รุนแรง	เนื้อที่ 2,978 ไร่ (9.56 %)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 2,609 ไร่ (8.38 %)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 1,702 ไร่ (5.47 %)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลอ่างศิระพบว่า ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรดปานกลางถึงกรดแก่ ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลอ่างศิระ คือ บ่อน้ำในไรนา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไรนา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไรนาเพิ่มเติมหรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ดินค่อนข้างเป็นทรายจึงทำให้การระบายน้ำดีและดินขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 2.1.1) โครงการขุดลอกคูคลองบ้านอ่างบน
- 2.1.2) โครงการขุดลอกคูคลองบ้านอ่างกลาง
- 2.1.3) โครงการขุดลอกคูคลองบ้านอ่างล่าง
- 2.1.4) โครงการขุดลอกคลองมะระ
- 2.1.5) โครงการขุดลอกคลองไร่แจ็ก

2.1.6) โครงการขุดลอกคลองหนองคล้า

2.1.7) โครงการขุดลอกคลองวังตาบ

2.1.8) โครงการขุดลอกคลองมะลิ

2.1.9) โครงการขุดลอกคลองชะอม

2.1.10) โครงการขุดลอกคลองเวฬุ

2.2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

เกษตรกรและประชาชนมีความต้องการให้ทำการพัฒนาระบบส่งน้ำเข้าพื้นที่ที่ยังขาดการพัฒนาโดยขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าศึกษาสำรวจความเป็นไปได้เพื่อดำเนินการจัดทำระบบส่งน้ำดังกล่าว

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) น้ำขาดแคลน
- 1.2) ดินเสื่อมโทรม
- 1.3) ความรู้ด้านการบริหารจัดการดินและน้ำ
- 1.4) ต้นทุนการผลิตที่สูง
- 1.5) แหล่งจำหน่ายสินค้า/การตลาด

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.3) ความรู้เพื่อบริหารจัดการดินและน้ำ
- 2.4) แก้ปัญหาเรื่องการลดต้นทุนการผลิตที่สูง
- 2.5) แก้ปัญหาเรื่องการตลาดหรือแหล่งจำหน่ายสินค้าที่เป็นธรรม

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.2) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.3) ขาดความรู้เพื่อบริหารจัดการดินและน้ำ
- 3.4) ขาดความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตที่สูง
- 3.5) ขาดแหล่งจำหน่ายสินค้าที่เป็นธรรม

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอน ในช่วงฤดูแล้งไม่มีน้ำส่งผลความเสียหายให้แก่ผลผลิตเป็นอย่างมาก
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง อันเนื่องจากสภาพดินและน้ำที่เป็นฐานการผลิตที่สำคัญขาดความสมบูรณ์
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 4.5) ความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

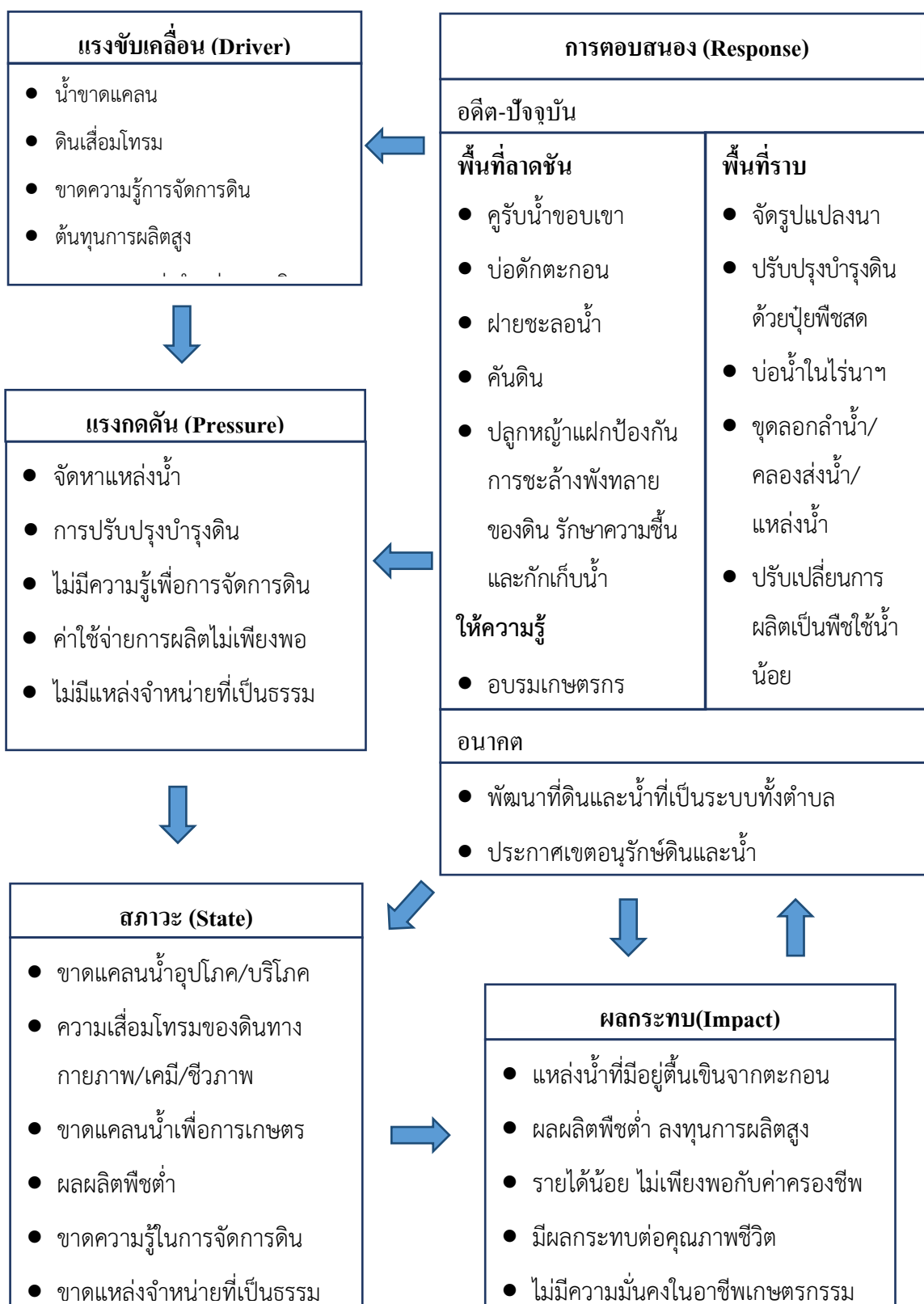
- 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 5.2) ปอดักตะกอน
- 5.3) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.10) ป่อน้ำไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-3 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง ธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวพันธุ์เล็บมือนาง พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง ธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคม ถึง พฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มังคุด เงาะ และทุเรียน

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-4

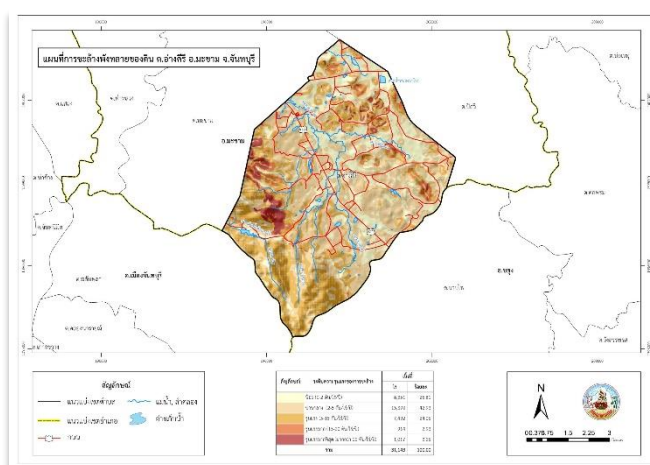
เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ข้าว	ข้าวนาปรัง					ข้าวนาปี						
2. ไม้ผล	ทุเรียน มังคุด เงาะ											
3. ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน											

รูปที่ 4-4 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 10 ชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลอ่างศิระ อำเภอ มะขาม จังหวัดจันทบุรี มี 5 ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

ไม้ผล (ทุเรียน มังคุด เงาะ) ดังรายละเอียดในรูปที่ 5-1 และ 5-2

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ(n) และ และขาดแคลนน้ำความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินแกลง(Kl) ชุดดินคลองซาก(Kc) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk) ชุดดินควนกาหลง(Kkl) ชุดดินโคกกลอย (Koi) ชุดดินฉลอง(Chl) ชุดดินชุมพร(Cp) ชุดดินท่าแซะ(Te) ชุดดินมะขาม(Mak) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดิน ร่วนละเอียด(Pat)

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ พบว่าคุณภาพที่ดินที่มี อิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ(n) เนื้อดินเป็นดินปนทราย(s) และ สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย(e) และขาดแคลนน้ำความเป็นประโยชน์ของ ออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินแกลง(Kl) ชุดดินคลองซาก (Kc) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk) ชุดดินควนกาหลง(Kkl) ชุดดินโคกกลอย(Koi) ชุดดินฉลอง(Chl) ชุดดินชุมพร(Cp) ชุดดินท่าแซะ(Te) ชุดดินมะขาม(Mak) ดินคล้ายชุด ดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด (Pat)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ที่สูงเกินกว่า 35% ก่อให้เกิดการชะล้างพังทลายสูง มาก ได้แก่ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน(Sc)

ยางพารา ดังรายละเอียดในรูปที่ 5-3 และ 5-4

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ (n) และขาดแคลนน้ำ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ ชุดดินฉลอง (Chl) ชุดดินชุมพร(Cp) หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินแกลง(Kl) ชุดดินคลองซาก(Kc) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk) ชุดดินควนกาหลง(Kkl) ชุดดินโคกกलय(Koi) ชุดดินท่าชะ(Te) ชุดดินมะขาม(Mak) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด(Pat)

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดินชุดดินชุมพร(Cp-sclD) ชุดดินควนกาหลง(Kkl-sLB) ชุดดินแกลง(Kl-clA) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนปนทราย(Pat-fl-sLA)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินคลองซาก(Kc-clD) ดินโคกกलय(Koi-sclD)

ปาล์มน้ำมัน ดังรายละเอียดในรูปที่ 5-5 และ 5-6

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ (n) และขาดแคลนน้ำ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ ชุดดินฉลอง(Chl) ชุดดินชุมพร(Cp) หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินแกลง(Kl) ชุดดินคลองซาก(Kc) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk) ชุดดินควนกาหลง(Kkl) ชุดดินโคกกलय(Koi) ชุดดินท่าชะ(Te) ชุดดินมะขาม(Mak) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด(Pat)

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดินชุดดินชุมพร(Cp-sclD) ชุดดินควนกาหลง(Kkl-sLB) ชุดดินแกลง(Kl-clA) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนปนทราย(Pat-fl-sLA) คลองนกระทุง(Knk-sLB) ชุดดิน

คลองซาก(Kc-clC)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

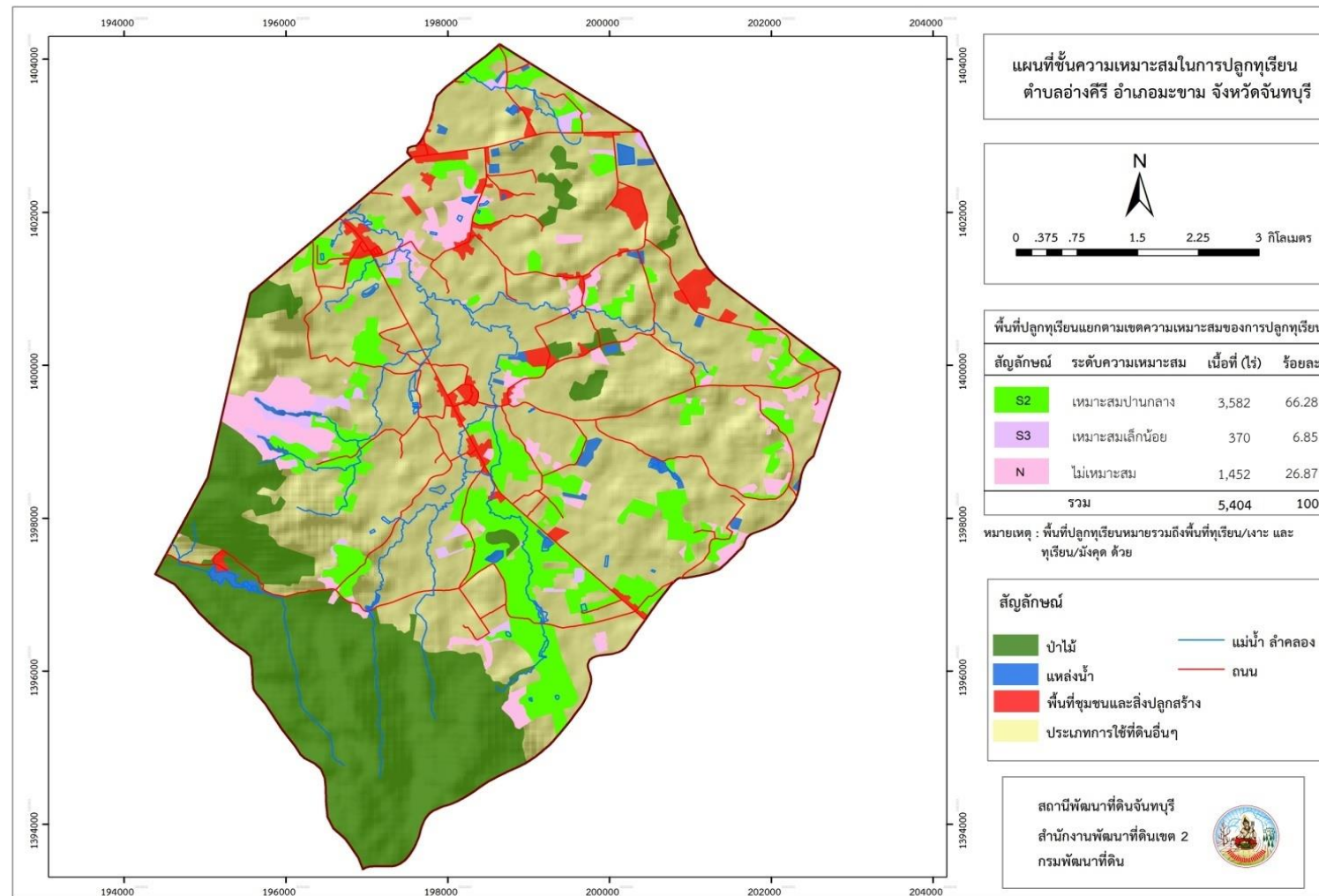
พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเซตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน ชุดชุดดินคลองซาก (Kc-clD) ดินโคลนถล่ม(Koi-sclD)

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรฟัก, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

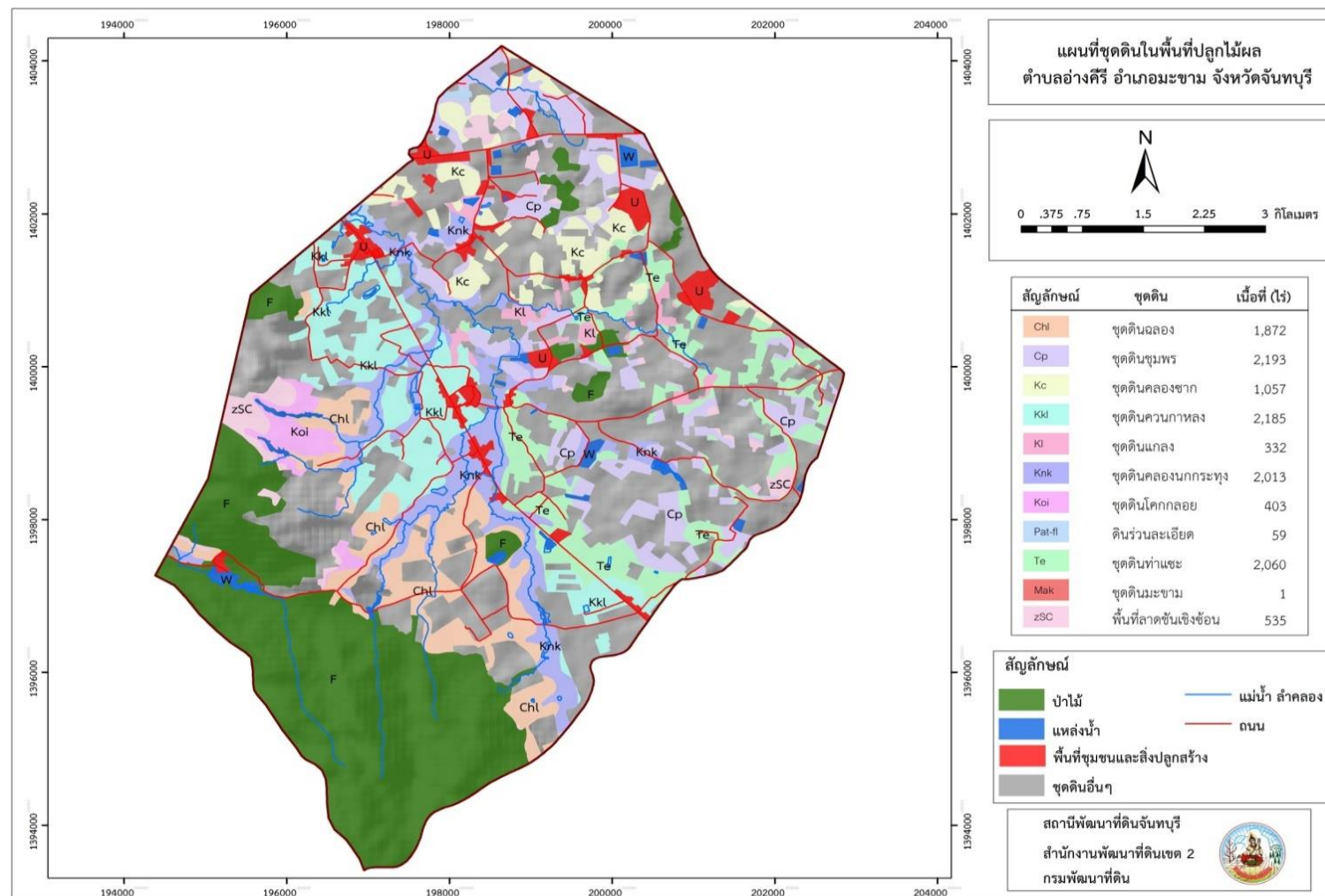
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 5-1 แผนที่ความเหมาะสมในการปลูกทุเรียน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

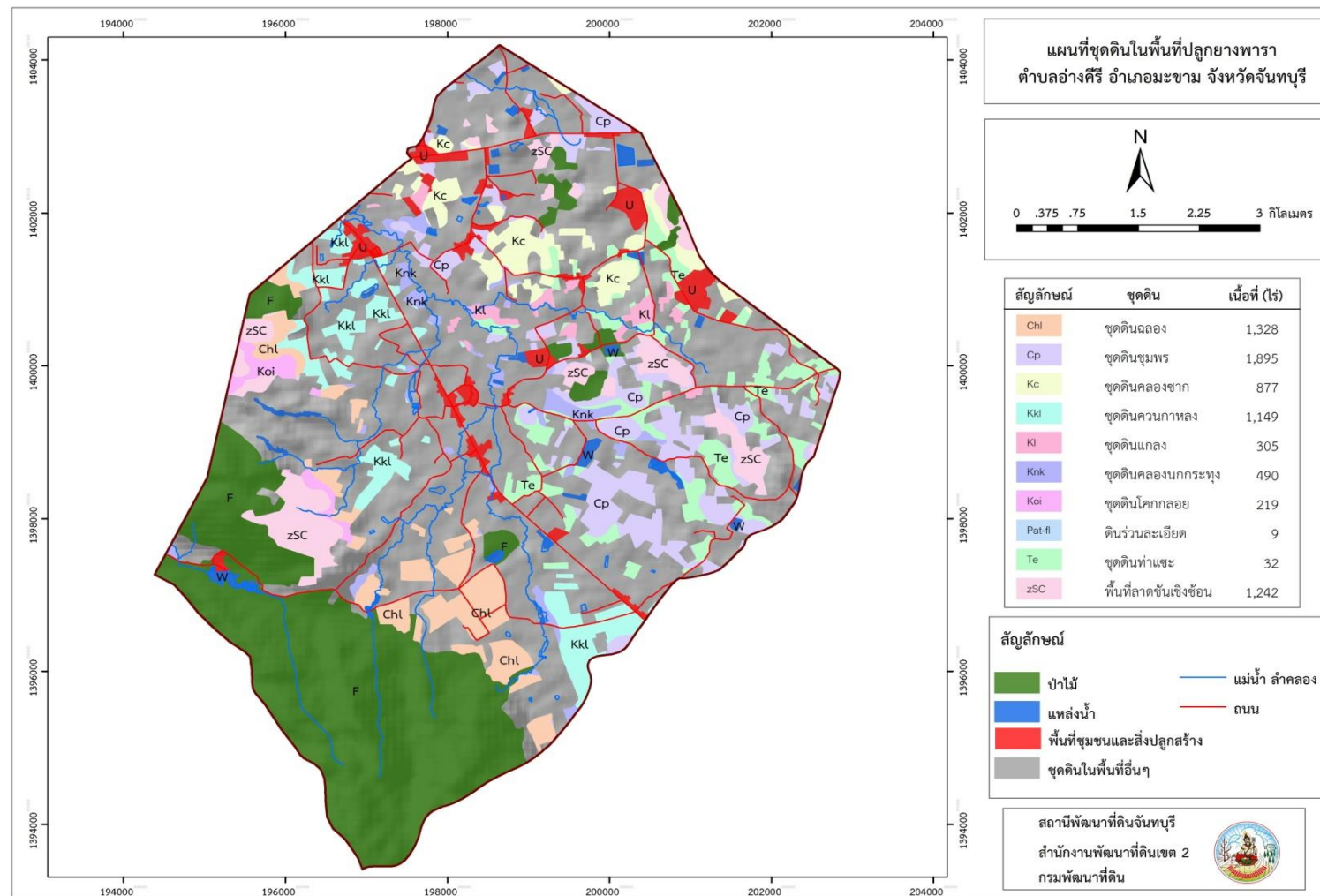
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 5-2 แสดงแผนที่ชนิดดินในพื้นที่ปลูกไม้ผล ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

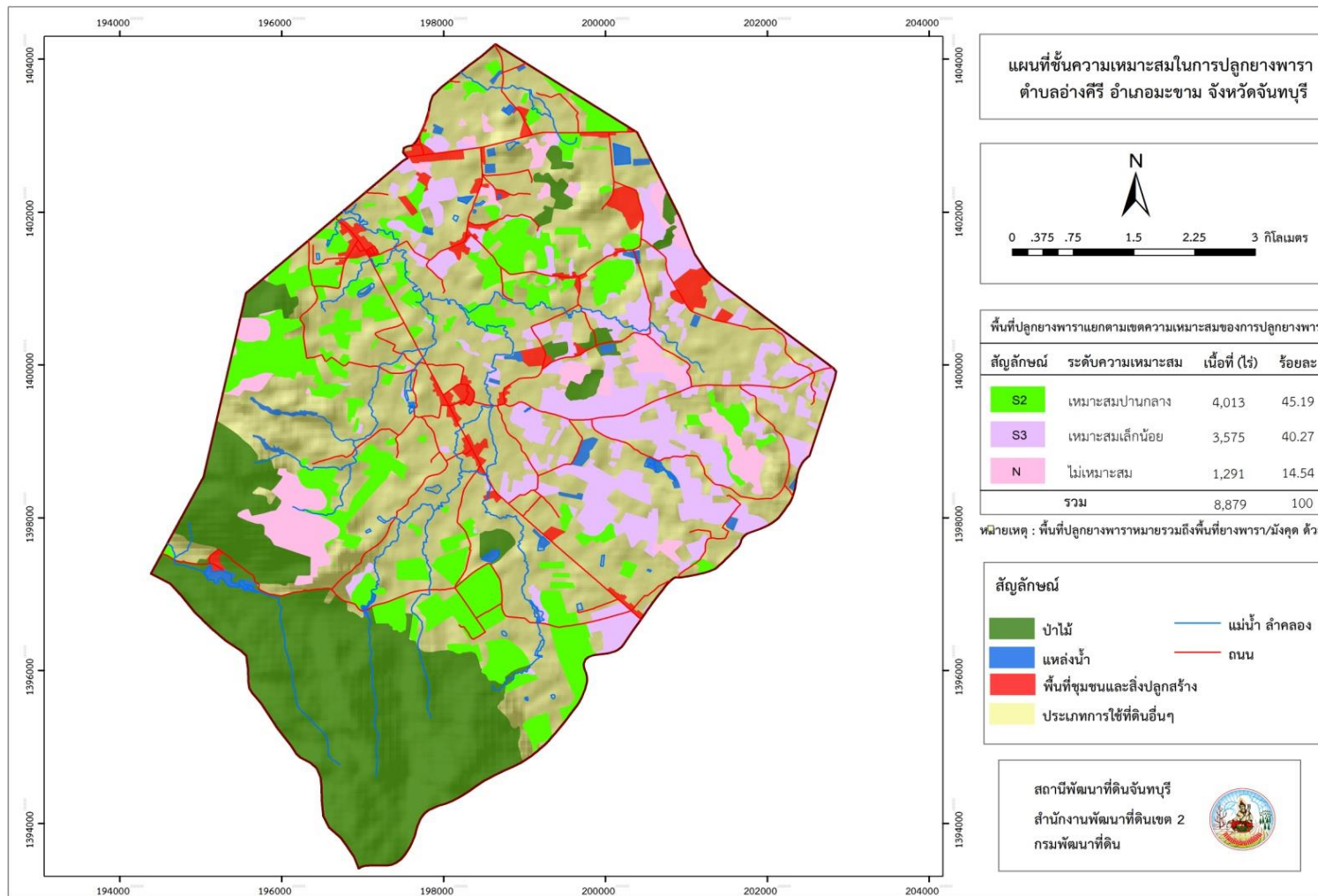
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 5-3 แสดงแผนที่ที่ดินในพื้นที่ปลูกยางพารา ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

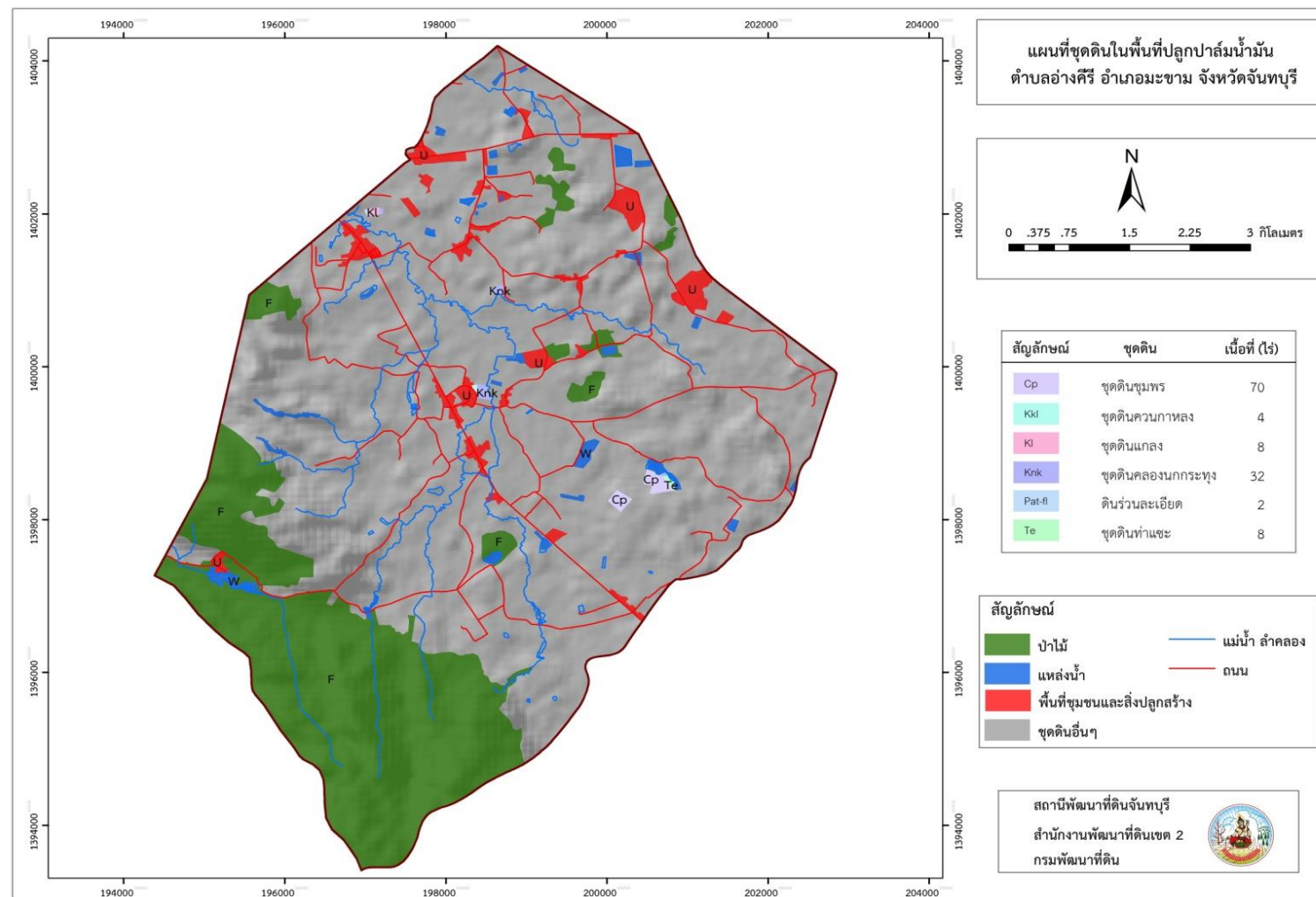
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 5-4 แผนที่ความเหมาะสมในการปลูกยางพารา ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

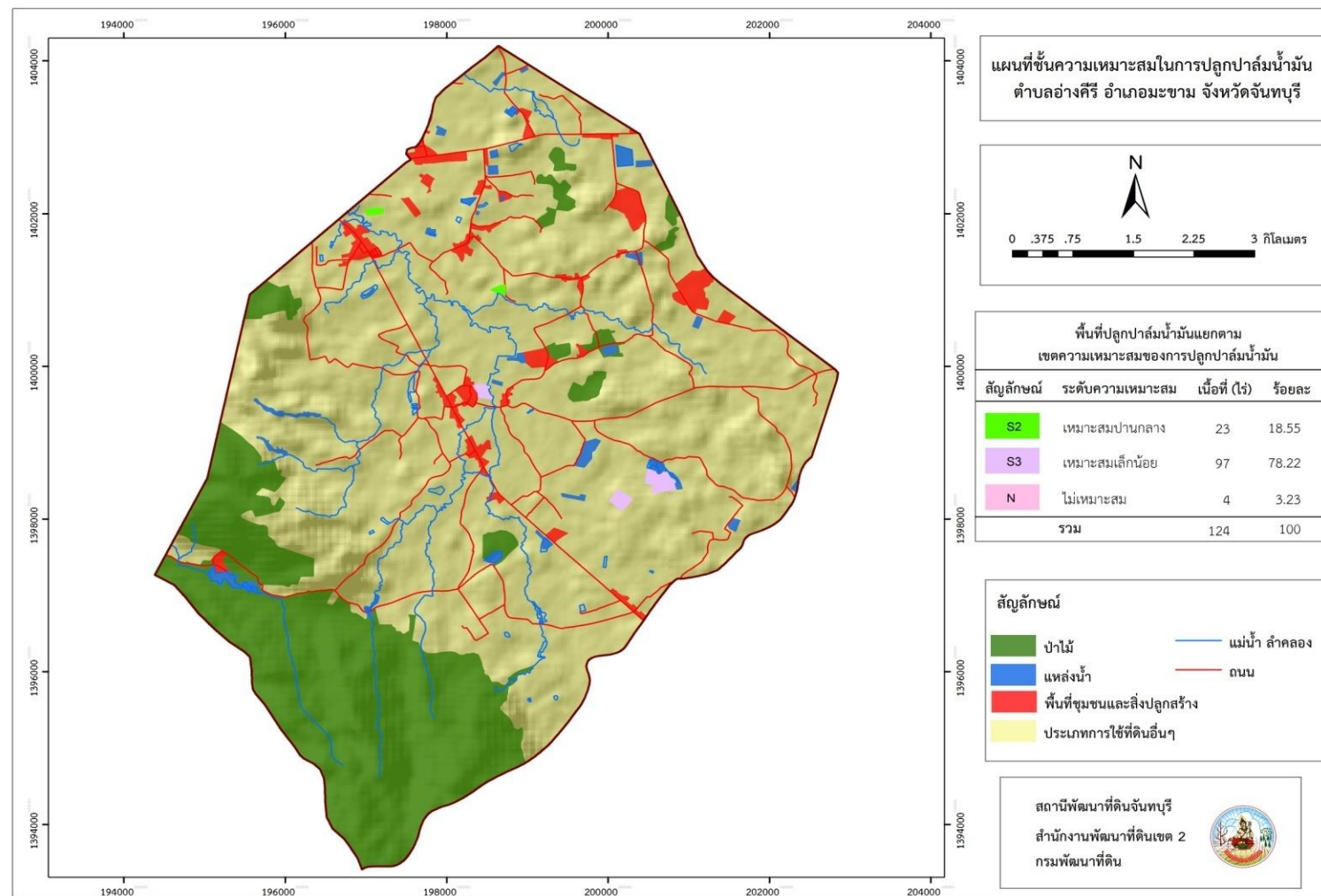
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 5-5 แสดงแผนที่ที่ดินในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 5-6 แผนที่ความเหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมัน ตำบลอ่างศิระ ตำบลมะขามจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม
จังหวัดจันทบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ไม้ผล (ทุเรียน มังคุด เงาะ)	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน
chi-slC	S2mnes	S2mnes	S3mnes
Cp-sclB	S2mns	S2mne	S3mne
Cp-sclC	S2nes	S2mneg	S3mnesg
Cp-sclD	S3nesg	N	S3nesg
Kc-clC	S2ne	S2no	S3n
Kc-clD	S3neg	N	N
Kkl-slB	S3mnes	S3mnes	S3mn
Kl-clA	S3no	S3no	S2n
Knk-slA	S2mns	S2mns	S2mn
Knk-slB	S2mnes	S2mnes	S3mns
Koi-sclD	S3neg	N	N
Mak-fvc-sclB	S2ns	S2ns	S3ns
Pat-fl-slA	S3mns	S3mns	S2mns
Te-slA	S2mns	S2mns	S2mns
Sc	N	N	N

หมายเหตุ: ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: s = เนือดิน o = การระบายน้ำ n= ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ e = การชะล้างพังทลาย g = ความลาดชัน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผน แม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพ ของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อ รัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการ ผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสีเขียวเพื่อสร้างการ เติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือ ครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

2ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

3ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคตะวันออก พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ยุทธศาสตร์ที่ 5 เร่งแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีความวิกฤติและระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
8	แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2561 – 2565	ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดที่ 1 ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากลและขยายฐานการตลาดนานาชาติ ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดที่ 3 พัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดที่ 5 พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผน แม่บท	รายละเอียด
9	ยุทธศาสตร์เกษตรและ สหกรณ์จังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และ ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากรทางการ เกษตร
10	ยุทธศาสตร์องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดจันทบุรี (พ.ศ. 2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ยกระดับคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และ ดำเนินวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลกันและยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขามจังหวัด จันทบุรี	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลอ่างศิระ ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการ

แผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนา การเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขต พื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่อื่นๆรายละเอียดดัง ตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1 เขตพื้นที่ป่าไม้	6,702	21.52
2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม	21,761	69.87
2.1 เขตนาข้าว	48	0.15
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่มที่มีความเหมาะสม	10	0.03
2) เขตทำนาที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก	38	0.12
2.2 เขตปลูกไม้ผล(ทุเรียน มังคุด เงาะ)	12,710	40.81
1) เขตปลูกไม้ผลที่ต้องพัฒนาปรับปรุง	7,288	23.40
2) เขตปลูกไม้ผลที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก	1,123	3.61
3) เขตปลูกไม้ผลที่ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับดิน	4,299	12.70
2.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	9,003	28.91
1) เขตปลูกยางพารา	8,879	28.51
เขตปลูกยางพาราที่ต้องพัฒนาปรับปรุง	4,013	12.89
เขตปลูกยางพาราที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก	3,575	11.48
เขตปลูกยางพาราที่ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมดิน	1,291	4.15
2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	124	0.40
เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่ต้องพัฒนาปรับปรุง	23	0.08
เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก	97	0.31
เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมดิน	4	0.01
3 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	894	2.87
4 พื้นที่แหล่งน้ำ	390	1.25
5 พื้นที่อื่นๆ	1,396	4.48
รวม	31,143	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 6,702 ไร่ หรือร้อยละ 21.52 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 21,761 ไร่ หรือร้อยละ 69.87 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่จะเป็นไม้ผลประเภทที่มีความต้องการพืชคล้ายคลึงกันได้แก่ ทุเรียน มังคุด และเงาะ นอกนั้นมีการปลูกไม้ยืนต้นและทำนาบ้างเล็กน้อย สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 3 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

เป็นเขตทำนา มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตทำนาที่มีความเหมาะสม เนื้อที่ 10 ไร่ และเป็นเขตทำนาที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมากเนื้อที่ 38 ไร่ จากข้อจำกัดด้านคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินชุดดินฉลอง (Chl-slC) ชุดดินชุมพร(Cp) ชุดดินคลองซาก(Kc) ชุดดินควนกาหลง(Kkl) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk) ชุดดินโคกกลอย(Koi) ชุดดินมะขาม(Mak) ชุดดินผักกาด(Pat) และหน่วยแผนที่ดินชุดดินท่าแซะ(Te)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก
- เนื้อดินเป็นดินปนทราย
- หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการ ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ย ชีวภาพ
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝ่ายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและ ระบายน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรค แมลงของข้าว
- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ การเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

2) เขตไม้ผล

พื้นที่ปลูกไม้ผลในเขตตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม มีเนื้อที่ 12,710 ไร่ หรือร้อยละ 40.81 ของเนื้อที่ตำบล ส่วนใหญ่จะปลูกทุเรียน รองลงมาเป็นมังคุด และเงาะ ซึ่งจากการจัดความเหมาะสมของดิน กับไม้ผลทั้งสามจะมีความต้องการของพืช(Crop Requirement) ทั้งสภาพภูมิอากาศ ลักษณะของดิน คล้ายคลึงกันอย่างมาก เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนปลูกชนิดของไม้ผลทั้งสามได้ตามความเหมาะสมกับ การตลาดและราคาของผลผลิตรวมทั้งการหลีกเลี่ยงปัญหาเรื่องโรคและแมลง ไม้ผลทั้งทุเรียน มังคุด และ เงาะ จึงกำหนดให้เป็นเขตปลูกพืชในพื้นที่ประเภทเดียวกัน สามารถกำหนดเป็นเขตตามความเหมาะสมของ พื้นที่ ได้ 3 เขตดังนี้

2.1) เขตปลูกไม้ผลที่ต้องพัฒนาปรับปรุง เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่มีความเหมาะสมปาน กลาง(S2) มีเนื้อที่ 7,288 ไร่ หรือร้อยละ 23.40 ของเนื้อที่ตำบล ขุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ หน่วยแผน ที่ดิน ขุดดินแกลง(Kl) ขุดดินคลองซาก(Kc) ขุดดินคลองนกระทุง(Knk) ขุดดินควนกาหลง(Kkl) ขุดดินโคก กลอย(Koi) ขุดดินฉลอง(Chl) ขุดดินชุมพร(Cp) ขุดดินท่ามะแซ(Te) ขุดดินมะขาม(Mak) ดินคล้ายขุดดิน ผักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด(Pat)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

2.2) เขตปลูกไม้ผลที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3) มีเนื้อที่ 1,123 ไร่ หรือร้อยละ 3.61 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินแกลง(Kl-clA) ชุดดินคลองซาก (Kc-clD) ชุดดินโคกกलय(Koi-sclD) ชุดดินฉลอง(ChI) ชุดดินชุมพร(Cp-sclD) ดินคล้ายชุดดินผักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด (Pat-fl-sIA) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน(Sc)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- เนื้อดินเป็นดินปนทราย
- หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย
- สภาพพื้นที่มีความลาดชัน
- มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเต็มรูปแบบ
- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ
- 2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง
- 3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

2.3) เขตปลูกไม้ผลที่ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับดินและสภาพพื้นที่ เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมต่อการปลูกไม้ผล (N) มีเนื้อที่ 4,299 ไร่ หรือร้อยละ 12.70 ของเนื้อที่ตำบล เขตพื้นที่นี้จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆมากมายทั้งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การชะล้างพังทลายสูงมาก ปัญหาด้านสังคม พื้นที่ส่วนใหญ่ คือพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน(Sc)

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 8,879 ไร่ หรือร้อยละ 28.51 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็นเขตพื้นที่ปลูกยางพาราได้ 3 เขต ได้แก่

เขตปลูกยางพาราที่ต้องพัฒนาปรับปรุง เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 4,013 ไร่ หรือร้อยละ 12.89 ของเนื้อที่ตำบลชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ ได้แก่ ชุดดินฉลอง (Chl) ชุดดินชุมพร(Cp) หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินแกลง(Kl) ชุดดินคลองซาก(Kc) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk) ชุดดินควนกาหลง(Kkl) ชุดดินโคกกกลอย(Koi) ชุดดินท่าแซะ(Te) ชุดดินมะขาม(Mak) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด(Pat)

เขตปลูกยางพาราที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3) มีเนื้อที่ 3,575 ไร่ หรือร้อยละ 11.45 ของเนื้อที่ตำบลชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ ได้แก่ ชุดดินชุมพร(Cp-sclD) ชุดดินควนกาหลง(Kkl-sLB) ชุดดินแกลง(Kl-clA) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนปนทราย(Pat-fl-sLA)

เขตปลูกยางพาราที่ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมดิน เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมต่อการปลูกยางพารา (N) มีเนื้อที่ 1,291 ไร่ หรือร้อยละ 4.15 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ ได้แก่ ชุดดินคลองซาก (Kc-clD) ดินโคกกกลอย (Koi-sclD)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 124 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล สามารถแบ่งเป็นเขตปลูกปาล์มน้ำมันได้ 3 ประเภท คือ

เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่ต้องพัฒนาปรับปรุง เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ ได้แก่ ชุดดินแกลง(Kl-clA) ชุดดินท่าชะ(Te-slA) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนละเอียด (Pat-fl-sLA)

เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3) มีเนื้อที่ 97 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ ได้แก่ ชุดดินฉลอง(chl-slC) ชุดดินชุมพร(Cp-sclB-C) หน่วยแผนที่ดิน ชุดดินคลองซาก (Kc-clC) ชุดดินคลองนกระทุง(Knk-slB) ชุดดินควนกาหลง(Kkl-slB) ชุดดินมะขาม(Mak-fvc-sclB) หน่วยแผนที่ดินชุดดินชุมพร (Cp-sclD) ชุดดินควนกาหลง(Kkl-slB) ชุดดินแกลง(Kl-clA) ดินคล้ายชุดดินฝักกาดที่เป็นดินร่วนปนทราย (Pat-fl-sLA) คลองนกระทุง(Knk-slB) ชุดดินคลองซาก(Kc-clC)

เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมดิน เป็นเขตพื้นที่อยู่ในชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมัน (N) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินโคกกลอย(Koi-sclD) ชุดดินคลองซาก (Kc-clD)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 894 ไร่ หรือร้อยละ 2.87 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากการกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลทับไทร(กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 390 ไร่ หรือร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการควบคุมแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้น้ำตื้นเขินและถูกบุกรุกหมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) ประชาชนและเกษตรกรตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีความต้องการเรื่องการจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคเป็นเรื่องหลักของตำบล โดยมีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการดังนี้

1. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1.1 โครงการขุดลอกคูคลองบ้านอ่างบน
- 1.2 โครงการขุดลอกคูคลองบ้านอ่างกลาง
- 1.3 โครงการขุดลอกคูคลองบ้านอ่างล่าง
- 1.4 โครงการขุดลอกคลองมะระ
- 1.5 โครงการขุดลอกคลองไร่เจ๊ก
- 1.6 โครงการขุดลอกคลองหนองคล้า
- 1.7 โครงการขุดลอกคลองวังตาบ
- 1.8 โครงการขุดลอกคลองมะลิ
- 1.9 โครงการขุดลอกคลองชะอม
- 1.10 โครงการขุดลอกคลองเวฬุ

2. การพัฒนาระบบส่งน้ำ เกษตรกรและประชาชนมีความต้องการให้ทำการพัฒนาระบบส่งน้ำเข้าพื้นที่ที่ยังขาดการพัฒนาโดยขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าศึกษาสำรวจความเป็นไปได้เพื่อดำเนินการจัดทำระบบส่งน้ำดังกล่าว

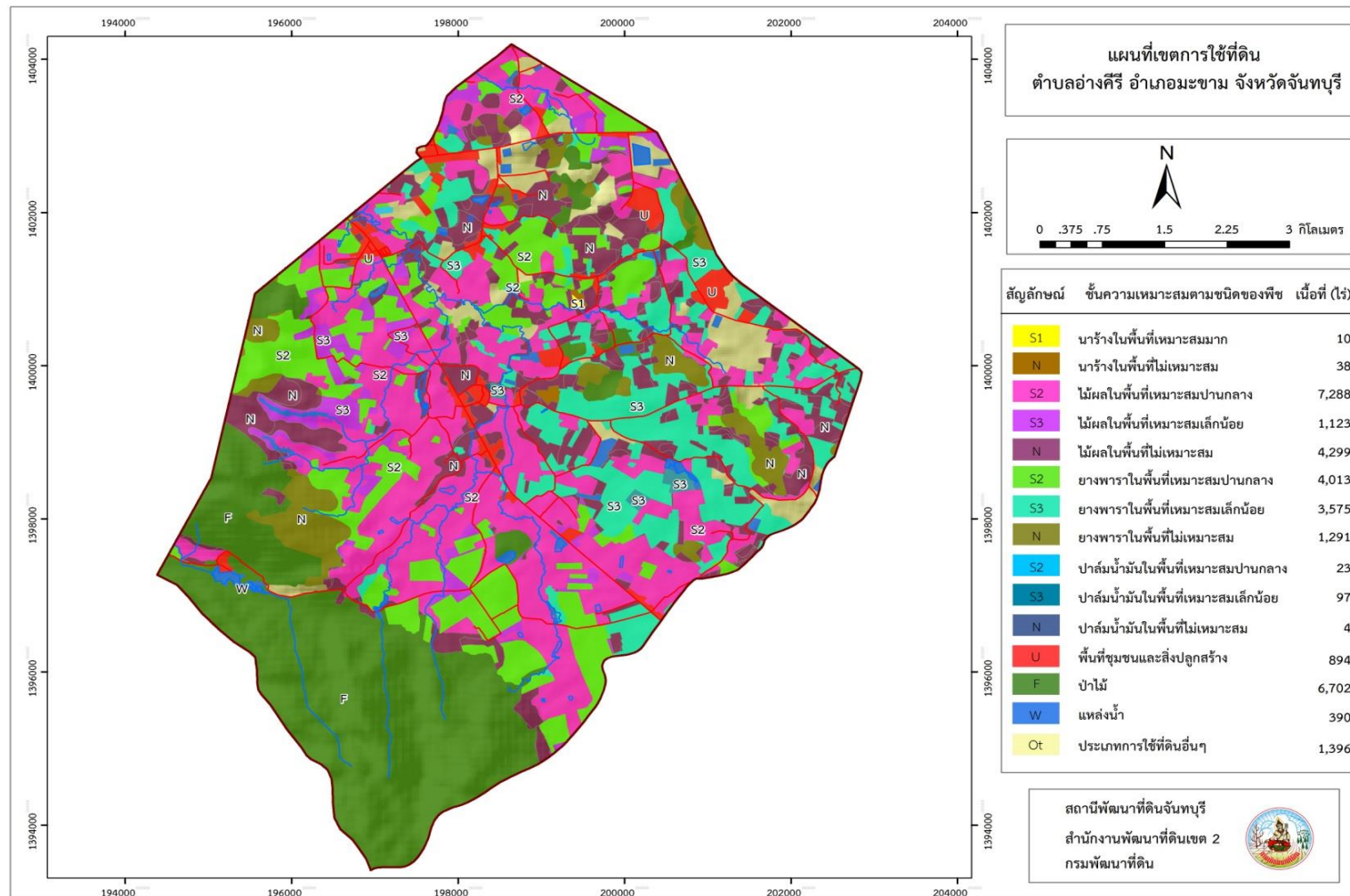
6.4.5 เขตพื้นที่อื่นๆ

มีเนื้อที่ 1,396 ไร่ หรือร้อยละ 4.48 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ทุ่งหญ้า ไม้พุ่มเตี้ย บ่อดิน และพื้นที่ถม เป็นต้น เป็นพื้นที่ที่บางส่วนสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์หรือทำประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ แต่ต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และควรมีการวิเคราะห์พิจารณาถึงผลกระทบต่อความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของตำบลด้วย

จากผลการวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) ประชาชนและเกษตรกรตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ยังมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมวิชาการเกษตร ช่วยจัดทำแผน เรื่องการแก้ไขปัญหาเรื่องโรคและแมลงที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรโดยเฉพาะไม้ผลถูกทำลายเสียหายเป็นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งเกษตรกรเอง และระบบเศรษฐกิจสังคมของชุมชน และความมั่นคงในอาชีพทางการเกษตรในพื้นที่อย่างมากอีกด้วย

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ข้าว	ข้าวนาปรัง					ข้าวนาปี						
2. ไม้ผล	ทุเรียน มังคุด เงาะ											
3. ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลอ่างศิระ ให้แก้ไขปัญหารวม 7 ประการ คือ

- (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกัน เป็นต้น
- (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม
- (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล
- (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ
- (5) ป้องกันน้ำท่วม
- (6) การจัดการที่ดิน ได้แก่ การปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมี ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน ป้องกันการชะล้างพังทลายหน้าดิน
- (7) เรื่องการตลาด

การแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 7 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับร่างตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินฉบับร่างตำบลอ่างศิระ ไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลอ่างศิระ และทุกภาคส่วน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 จัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์ของตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยเพิ่มเติมปรับปรุงจากผลการนำเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลอ่างศิระ และทุกภาคส่วนเรียบร้อยแล้ว

7.1.4 สถานีพัฒนาที่ดินจันทบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีจำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พืชปุ๋ยและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

- 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.6) การรณรงค์เฝ้าสังเกตข้อบกพร่อง
 - 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
- 2) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.3) การฟื้นฟู และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดจันทบุรี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์พืช (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตไม้ผล (กรมวิชาการเกษตร)

2) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสม และในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำมีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจันทบุรี)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลอ่างศิระเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 7 รายการ ดังนี้

7.5.1 การก่อสร้างฝาย

- 1) ฝายเก็บน้ำคลองหนองคล้า
- 2) ก่อสร้างฝายเก็บน้ำคลองชะอม

7.5.2 การปล่อยพันธุ์ปลาในพื้นที่สาธารณะ

- 1) สระเก็บน้ำทุ่งมะระ
- 2) สระเก็บน้ำทุ่งหนองยาว
- 3) สระเก็บน้ำห้วยวังดาบ
- 4) สระเก็บน้ำหนองนาโรง

5) สระเก็บน้ำคลองบ้านอ่าง

ปัญหาของตำบลอ่างศิระ ในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญเรียงตามลำดับความรุนแรงได้ดังนี้ 7 ประการ คือ (1) ปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตและปัจจัยการผลิตทางการเกษตรสูง (2) ปัญหาเรื่องโรคและแมลง (3) ปัญหาเรื่องที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม (4) ปัญหาเรื่องขาดน้ำเพื่อทำการเกษตร (5) ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของดินที่ไม่ค่อยมีความเหมาะสมต่อการเกษตร (6) ปัญหาเรื่องขาดความรู้ในการบริหารจัดการดินและน้ำ (7) ปัญหาเรื่องราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลอ่างศิระคุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลอ่างศิระ ซึ่งตำบลอ่างศิระมีเนื้อที่รวม 31,143 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันระหว่าง 20-35% มีจำนวน 2,978 ไร่ หรือร้อยละ 9.56 ของเนื้อที่ทั้งตำบล ระดับความลาดชันระหว่าง 12-20% มีจำนวน 2,283 ไร่ หรือร้อยละ 7.33 ของเนื้อที่ทั้งตำบล ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 6,127 ไร่ หรือร้อยละ 19.67 ของเนื้อที่ทั้งตำบล ระดับค่อนข้างราบระหว่าง 2-5% มีจำนวน 8,276 ไร่ หรือร้อยละ 26.57 ของเนื้อที่ทั้งตำบล มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 7,168 ไร่ หรือร้อยละ 23.02 ของเนื้อที่ทั้งตำบล จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการชะล้างพังทลายของดิน จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีการชะล้างพังทลายของดินค่อนข้างรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดเนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นถึงเนินเขา โดยจากการประเมินจะเกิดความเสียหายอย่างมากในการสูญเสียหน้าดินถึงประมาณ 98,250 ตันต่อปี ในพื้นที่ทั้งหมดของตำบลอ่างศิระ หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลอ่างศิระทั้งเพื่ออุปโภค-บริโภคและการเกษตร ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องจากเนื้อดินเป็นดินค่อนข้างเป็นทรายและมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ มีปริมาณน้อย

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้านในตำบลอ่างศิระที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (5) ป้องกันน้ำท่วม

การแก้ไขปัญหาระบบน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาน้ำ 5 ประการ ไว้ด้วยกัน โดย จะต้องมีการบูรณาการที่ดินและน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการขุดลอก ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การขุดบ่อบาดาล การสร้างคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2564 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้น 2 กิจกรรม คือ

1.1) การอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.2) การปรับปรุงบำรุงดิน

ให้สำรวจออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ 2 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งที่มีอยู่แต่เดิม (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2564

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาน้ำอุปโภคและบริโภค

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาคือการเสริมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ รวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลอ่างศิระเป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 48 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	100,000
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,710 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 9,003 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	10,500 89,250 7,500 10,000 94,000 68,000 1,200 9,900,000 20,800 5,500,000 220,000 425,000

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 48 ไร่	1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 3. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,710 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 8,879 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 390 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจันทบุรี) 2. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มระบบน้ำบาดาล(สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 9 ระยอง)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีแผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	-	10	10	10	10	40	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พด.
เขตนาข้าว/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,000	7,000	22,500	22,500	22,500	22,500	15,000	105,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	2	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
เขตนาข้าว/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตนาข้าว/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.

1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific**

Developing Member Countries. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and

Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

กรมการปกครอง. 2562. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562)**.

กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลอ่างศิระ ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. **หมอดินอาสาตำบลอ่างศิระ ปี2563**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี2561**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. **ภูมิอากาศจังหวัดจันทบุรี**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. แหล่งที่มา:

<http://climate.tmd.go.th/data/province/เหนือ/ภูมิอากาศพะเยา.pdf>, 25 เมษายน 2562.

สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการ**

ใช้ที่ดินจังหวัดจันทบุรี. ไฟล์ข้อมูล.

คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลอ่างศิระ. 2559. **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. เทศบาล

ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2562. ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสี และคำรณ ไทรฟัก. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้
ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี. 2562. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี พ.ศ.
2562. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหาร
จัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. แผนพัฒนาภาคตะวันออก. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25
กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี. 2561. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี (พ.ศ.2561-
2564). ไฟล์ข้อมูล.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁵

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งและรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 เรื่องเพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปรามหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบันลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้ชั่วคราวไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณา และคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัย หรือทำกินภายใต้

⁵ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71 ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

โครงการที่จะดำเนินการหน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ฟื้นฟูดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแลการติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัย หรือทำกินได้ครอบครองที่ดินก่อสร้างแผ้วถางหรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมเก็บหานำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม่ดินหินกรวดทรายแร่ ปิโตรเลียมหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศความหลากหลายทางชีวภาพหรือทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหรือน้ำ หรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการรังสีของรังสีเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ แล้วผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2562^๖

พระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ.2562ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัย หรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า โดยมีได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกิน และได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 เรื่องเพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปรามหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบันลงวันที่ 17 มิถุนายน

^๖ราชกิจจานุเบกษาเล่ม136ตอนที่71ลงวันที่29พฤษภาคม2562

พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการหน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัย หรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูดูแลรักษาสัตว์ป่าทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแลการติดตามและการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดินก่อสร้างแผ้วถางหรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมเกินห้านาออกไปกระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งสัตว์ป่าไม้ดินหินกรวดทรายแร่ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำ หรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรานี้หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระและได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้วผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้วมีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎรให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่นและการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติมมติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญดังนี้เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้ว ดังนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดินให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่ และความรับผิดชอบ เพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็กแปลงน้อยในพื้นที่ราบ และมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผล และ/หรือ ไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับกรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผล และ/หรือ ไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแบบที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจหากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบ และมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจนและป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวดไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกินหากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้นเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดินน้ำพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายากเพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติเช่นอุทกภัย และการพังทลายของดินรวมตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยนันทนาการของประชาชน และความมั่นคงของชาติดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ เพื่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกตรวจสอบร่องรอยการทำให้ประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่นซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำให้ประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่าราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อนให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจนห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพแต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสมโดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรมรวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องพื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้วให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่าราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นแล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม

โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรมรวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันทีให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืนเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูงทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยให้มีทั้งฝ่ายราชการ และราษฎรฝ่ายละ เท่าๆ กันการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ราษฎรเดือดร้อนอย่างไรเคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้ว หรือไม่แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหาทั้งนี้ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่นๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำการใดๆอันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติมหรือเป็นการทำลายหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อมให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ทำลายหรือถอนและ/หรือดำเนินการอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆที่เกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้อง และมีเอกภาพเพื่อควมมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยโดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเช่น อบต. หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลายหรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่า และ/หรือ สิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยแผนงาน4ด้านคือ1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตามประเมินผลและระบบข้อมูลโดยให้หน่วยงานที่

เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน และป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบยั่งยืนและเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบายมาตรการ และแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละประเภทพื้นที่รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดิน และป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็น และเหมาะสมโดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่องพื้นที่เป้าหมาย และกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัย และทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์กระทรวงพาณิชย์กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายระเบียบหลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัย และทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไปประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนถูกต้องตรงกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดินเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดมาตรการในการป้องกัน และแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจน และดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

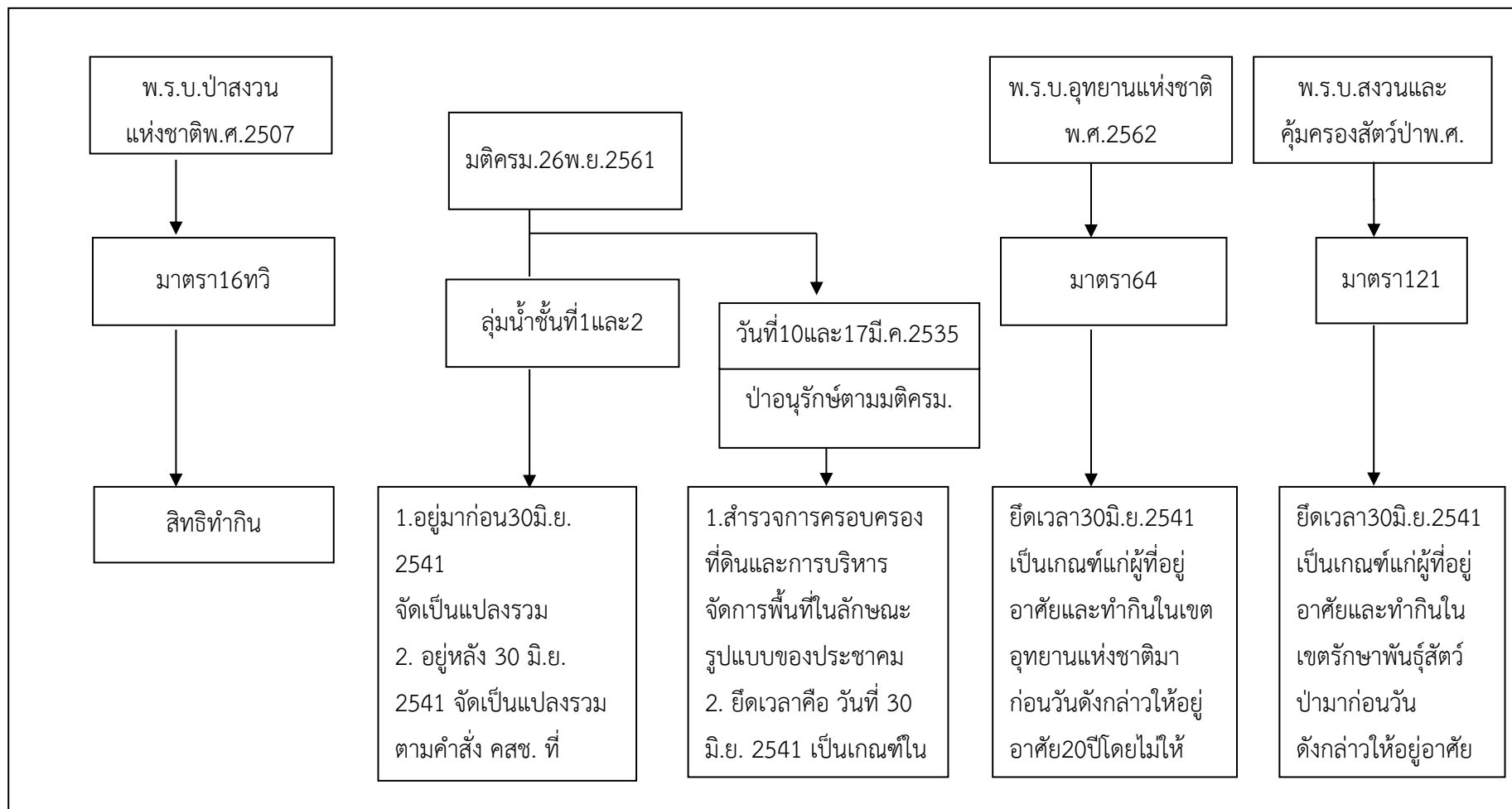
พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3, 4 และ 5 ก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)
กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3, 4 และ 5 หลังมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานรัฐโดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ตามที่กำหนดร่วมกัน
กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และ 2 -ก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 -หลังมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	- จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม - กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ - ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วมส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง - ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้างพังทลาย วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้านประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่างเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูก และพืชพื้นล่างด้วย

กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลังมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ 1. <u>หลักการจัดการพื้นที่</u> เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิมไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นการให้สิทธิทำกินมิให้เอกสารสิทธิ 2. <u>แนวทางการจัดการพื้นที่</u> ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลักคือการสำรวจการครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชนโดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงานที่แต่งตั้ง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการ 2 ระดับคือ 2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน 2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานระดับพื้นที่โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกินซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิม นั้นๆ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎรเพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ 3. การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาตเมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ..... และร่างพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบ และมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป
--	---

กลุ่มที่ 5 ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน -พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและพื้นที่เกษตรกรรม -พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร	1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 1.1 ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนพร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตรเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน 1.2 ปรับปรุงกฎหมายระเบียบมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งดำเนินการกำหนดอัตรา และเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ 1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด 2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ 2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกัน ก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป 2.2 สำรวจตรวจสอบและจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง 2.3 จัดทำขอบเขตแผนผังบริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน 3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์ 3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต 3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด และนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ 3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ และยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี 3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ
--	--

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัย และทำกินในพื้นที่ป่าไม้

ภาคผนวกที่ 2

ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา

สืบเนื่องจากยางพารามีราคาตกต่ำจึงได้เสนอทางเลือกในการปลูกพืชอื่นมาปลูกทดแทนยางพารา โดยมีพืชที่จะทดแทน รวม 5 ชนิด คือ

1. ไม้โตเร็ว
2. ไม้ไผ่
4. โกโก้
5. สมุนไพร

โดยมีรายละเอียดของไม้โตเร็วและไม้ไผ่ดังนี้

1. ไม้โตเร็ว

หลังจากมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2532 แล้ว ประเทศไทยได้มีการนำเข้าไม้ท่อนไม้แปรรูปจากต่างประเทศมีมูลค่าสูงมาก ในปี 2561 ได้มีการนำเข้าไม้มีมูลค่า 18,039.79 ล้านบาท

ความเป็นได้ที่จะนำไม้โตเร็วมาปลูกทดแทนยางพารามีหลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้

เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ลงนามความร่วมมือกับ บริษัท JCS แห่งประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิจัยและหาแนวทางการจัดการวัตถุดิบเชื้อเพลิงพลังงานจากไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวลในประเทศญี่ปุ่นในระยะยาวโดยมุ่งเน้น “การผลิตไม้โตเร็วเพื่อพลังงาน” และการจัดการสวนยางพาราแบบผสมผสาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระบบมาตรฐานการจัดการอย่างยั่งยืนโดยยึดแนวทางของ Forest Stewardship Council (FSC)

ความต้องการที่กำหนดไว้ในการลงนามความร่วมมือครั้งนี้ คือ “เชื้อเพลิงก้อนพลังงานอัดเม็ด หรือ Wood Pellet” เพื่อใช้ในโรงไฟฟ้าชีวมวล จำนวน 20 โรง แต่ละโรงมีกำลังผลิตไฟฟ้าขนาด 50 MW ที่ต้องใช้ Wood Pellet จากประเทศไทยไม่น้อยกว่าปีละ 5 ล้านตัน

(www.facebook.com/Kasetsart University/posts/10155493455447451)

ทั้งนี้ ได้ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ว่าได้มีการจัดตั้งโรงงานแห่งแรกในประเทศไทย คือ ที่จังหวัดพังงา มีกำลังผลิตประมาณ 700 ตันต่อวัน คาดว่าโรงงานนี้จะผลิตได้ประมาณ 250,000 ตันต่อปี และส่งออกได้ใน ปี พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ยังมีบริษัทอื่นๆ อีกหลายบริษัทที่กำลังดำเนินการก่อสร้างโรงงานเช่น บริษัทกัลฟ์ เอเนอจี ได้ก่อสร้างโรงงาน Wood Pellet จำนวน 3 โรง ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่และชลบุรี

(www.ntbdays.com/kaset/2651)

กรณีของการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ร่วมมือกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการวัตถุดิบจากเศษไม้ยางพาราและส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้

เป็นเชื้อเพลิงโรงไฟฟ้าชีวมวลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกไม้โตเร็ว 5 ชนิด ได้แก่ กระถินณรงค์ กระถินเทพา กระถินยักษ์ สนประดิพัทธ์ และยูคาลิปตัส ควบคู่ไปกับการทำสวนยาง

ทั้งนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้ข้อมูลว่า ภาครัฐมีนโยบายปรับเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนให้สูงขึ้นประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งตามแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว พ.ศ. 2558-2579(Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB) นั้นได้กำหนดให้มีการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล โดยใช้เชื้อเพลิงชีวมวลจากพื้นที่ที่มีศักยภาพ

ส่วนการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ให้ข้อมูลว่า “โรงไฟฟ้าชีวมวล นอกจากจะเป็นพลังงานทดแทนแล้วยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง และครอบครัว เพราะปัจจุบันตลาดมีความต้องการใช้ไม้ยางพารา และไม้ชนิดอื่นๆ สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมพลังงานการปลูกไม้โตเร็วนั้นไม่ยาก สามารถปลูกได้พร้อมๆ กับการปลูกยางพารา และสามารถตัดขายได้ในช่วงระหว่างรอการเปิดกรีด” (กทย. และ กพผ. 2560: 1-2)

ต่อมาเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2561 ได้มีการสัมมนาเรื่อง “อุตสาหกรรมไม้เศรษฐกิจ ขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร พ.ศ. 2561-2579 ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ 21 แผนงาน และ 67 โครงการ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมาย บังคับปลูกพื้นที่ ส.ป.ก. พัฒนาหลักเกณฑ์รับเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดเตรียมพื้นที่รองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นเตรียมพื้นที่ปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนามาตรการทางการคลัง การเงิน และระบบตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจเน้นลดหย่อนภาษี กองทุนไม้เศรษฐกิจ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ บทบาทภาคเอกชนส่งเสริมปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และผู้ประกอบการไม้เศรษฐกิจ เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร ต้นแบบเกษตรกร ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลักดันไม้เศรษฐกิจสู่อาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ เน้นการวิจัยพัฒนาพันธุ์ไม้ การจัดการสวนไม้ การใช้ประโยชน์ไม้ ภาควิชาต่างประเทศ สวนยางพารา ไม้เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาบุคลากรด้านส่งเสริม อาชีพนักส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ พัฒนาระบบการให้บริการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เน้นการพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เตรียมความพร้อมองค์กรรับรอง อบรมเกษตรกร ผู้ประกอบการ เพื่อรับการตรวจรับรอง

ทั้งนี้ได้มีการระบุว่ามีมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไม้มีมูลค่ามากกว่า 3 แสนล้านบาท

(www.facebook.com/greennewsagency/posts/1822782574461738)

เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเรื่อง “การขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า” โดยมีสาระสำคัญ คือ

1. เป้าหมายการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าร่วมกัน ดังนี้

1.1) เกิดชุมชนไม่มีค่า 20,000 ชุมชน ใน 10 ปี มีประชากร 2,600,000 ครัวเรือน โดยปลูก ครัวเรือนละ 400 ต้น มีจำนวนต้นไม้ 1,040 ล้านต้น จะได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 26 ล้านไร่ ซึ่งจะเกิดมูลค่าทาง เศรษฐกิจ 1,040,000 ล้านบาท

1.2) มีร่างกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการชุมชนไม่มีค่าเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

2. วัตถุประสงค์

2.1) สร้างอาชีพที่ยั่งยืน มั่นคง ด้วยการทำชุมชนไม่มีค่าบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

2.2) เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้อย่างหลากหลายในพื้นที่ต่างๆ เช่น ในสวนยางพารา ในสวนปาล์มในสวนผลไม้ และบ้านเรือน ในหัวไร่ปลายนา และในพื้นที่ว่าง เป็นต้น

2.3) จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนปลูกไม่มีค่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือที่ดินที่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย

3. การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ

3.1) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าโดยนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่ พร้อมทั้งให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้มีค่าให้มีลักษณะเฉพาะที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเรื่องต่างๆ

3.2) กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำ ปรับปรุงแก้ไข และบริการวิชาการเรื่อง พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการปลูกและการตัดไม้ รวมทั้งสนับสนุนการคัดเลือก เพาะพันธุ์ไม้ และการขยายพันธุ์ไม้มีค่า รวมทั้งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

3.3) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่องความหลากหลายทางพันธุกรรมการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า รวมทั้งจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ โดยพัฒนาจากโครงการที่ดำเนินการอยู่เดิม

3.4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ และเรื่องการใช้ต้นไม้เป็นหลักประกัน รวมทั้งให้สินเชื่อในการจัดทำโรงเพาะชำแก่เกษตรกร

3.5) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินการวางแผนและวิจัยเรื่องต้นไม้ที่ควรปลูกในแต่ละพื้นที่ และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

3.6) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเรื่องกฎกระทรวงรองรับ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจพร้อมผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

3.7) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน/ชุมชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ

3.8) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ดำเนินการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจ ให้เจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และมีศักยภาพในการแข่งขัน

3.9) สมาคมธนาคารไทย ดำเนินการเรื่องความเหมาะสมของการนำ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจกับธนาคาร

3.10) สมาคมธุรกิจไม้ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการรับซื้อไม้แปรรูป

3.11) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่องการตลาดและส่งออกไม้แปรรูป และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

3.12) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐานกระบวนการปลูกไม้มีค่า และพัฒนาระบบตรวจสอบพันธุ์ไม้

3.13) กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการปลูก ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำสำมะโนที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ที่ดิน

3.14) กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และเครือข่ายชุมชนให้มีความพร้อมในการเพาะปลูก ให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาต้นไม้ พร้อมทั้งศึกษา วิจัย และจดบันทึกต้นไม้

3.15) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการนำมาตรฐานการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจ อย่างยั่งยืน (มอก.14061) และมาตรฐานห่วงโซ่การควบคุมผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ (มอก.2861) ซึ่งเป็นมาตรฐานชาติประกาศโดยกระทรวงอุตสาหกรรม เข้าเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล PEFC(Program for the Endorsement of Forest Certification) เพื่อขยายการเข้าถึงตลาดการค้าไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้สู่ต่างประเทศ ซึ่งในการรับรองดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงการรับรองการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแบบกลุ่ม อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพ ให้แก่ เกษตรกรรายย่อยในโครงการชุมชนไม้มีค่าได้เข้าสู่การส่งออกไม้ได้อีกทางด้วย

เพื่อรองรับการดำเนินงานตามมติดังกล่าว ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอน 50 ก ลงวันที่ 16 เมษายน 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 4 บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 106/2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะให้ป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาสำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม”

การลงทุนปลูกสร้างสวนป่า

ส่วนปลูกป่าภาคเอกชนสำนักส่งเสริมการปลูกป่าได้ให้ข้อมูล การลงทุน และผลตอบแทนการปลูกสวนป่า

(กรมป่าไม้, http://forestinfo.forest.go.th/pfd/km2-1.aspx#km21_5)

การลงทุนในการปลูกสวนป่าทั้งของภาครัฐและเอกชนมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีปฏิบัติ การบำรุงดูแลรักษา สภาพและขนาดของพื้นที่ ค่าจ้างแรงงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 5,000-30,000 บาทต่อไร่ เป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจจริงวัดพื้นที่ ค่าเตรียมพื้นที่ค่าหลัก ค่าปักหลัก ค่ากล้าไม้ ค่าปลูกและปลูกซ่อม ค่ากำจัดวัชพืช ค่าปุ๋ย ค่าใส่ปุ๋ย ค่าป้องกันไฟ ค่าไถพรวน ค่าตัดฟัน ค่าลิดกิ่ง และค่าขนส่ง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1-3 ปีแรกหลังจากนั้นค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และการบำรุงดูแลรักษาก็จะน้อยลงด้วยซึ่งสามารถปล่อยให้ต้นไม้เติบโตตามธรรมชาติได้ ในด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน ได้แก่ รายได้จากการทำไม้ออก และรายได้จากการจำหน่ายไม้ที่ตัดขาย ระยะการลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกยูคาลิปตัส และกระถินเทพา ที่รอบตัดฟันต่างๆ ดังแสดงในตารางผนวกที่ 2-1

ตารางผนวกที่ 2-1 การลงทุนและผลตอบแทนการ ยูคาลิปตัส และกระถินเทพา

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทน สุทธิ (บาท/ไร่)
ยูคาลิปตัส	5	2x2	400	8,027	16,296	8,269
		2x3	266	7,541.88	16,236	8,694.52
		3x3	178	7,375.84	16,932	9,556.16
กระถินเทพา	5	2x3	266	7,389	12,060	4,671
		1x4	400	7,937	12,330	4,393
	8	2x2	400	10,192	17,208	7,016
		2x3	266	10,337	19,431	9,094
		2x4	200	12,949	29,673	16,725

2. การปลูกไผ่

การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกไผ่เลี้ยงเพื่อผลิตหน่อและลำ มีรอบตัดฟัน 12 ปี ระยะปลูก 4x5 เมตร (80 กอต่อไร่) ได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายในการลงทุนปลูกไผ่เลี้ยงพบมีการบำรุงดูแลให้น้ำ ใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่งและลำซึ่งค่าใช้จ่ายของผู้ปลูกไผ่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการผลิตหน่อหรือลำขนาดของพื้นที่ การจัดการและแรงงาน การปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก 1-3 ไร่ ถ้าผู้ปลูกสามารถดำเนินการได้ภายในครอบครัวสามารถทำให้ต้นทุนลดน้อยลง สำหรับพื้นที่ขนาดกลางค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้นเนื่องจากต้องจ้างแรงงานในการดำเนินงาน สำหรับลำไผ่ผู้ปลูกควรเริ่มปลูกจำนวนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายพันธุ์จากพื้นที่ของตนเอง จะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน

การประเมินรายได้จากการปลูกไผ่เลี้ยงเพื่อผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไผ่เลี้ยงผลผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไผ่เลี้ยงผลผลิตหน่อไผ่ ตั้งแต่ 50-300 กิโลกรัมต่อไร่ต่อเดือน ขึ้นอยู่กับชนิด พื้นที่ การให้น้ำซึ่งหน่อไผ่จะมีราคาตั้งแต่ 5-20 บาทต่อกิโลกรัม โดยในช่วงฤดูฝนราคาหน่อไผ่จะตกต่ำ อย่างไรก็ตามการปลูกไผ่เพื่อการผลิตหน่อต้องมีการจัดการแต่งกอตัดลำแก่ออก ปริมาณการตัดลำขึ้นกับขนาดกอและอายุ ตั้งแต่ 3-10 ลำต่อกอ ราคาลำตั้งแต่ 1-25 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดของลำ การประเมินรายได้จากการปลูกไผ่เลี้ยงเพื่อผลิตลำและหน่อในตารางผนวกที่ 2-2

จากการปลูกไผ่เลี้ยงจะเริ่มให้ผลผลิตหน่อตั้งแต่ปีที่ 2 และผลผลิตลำตั้งแต่ปีที่ 3 จนกระทั่งถึงปีที่ 12 รวมรายได้จากการขายลำและหน่อทั้งสิ้น 239,200 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการปลูกและดูแลรักษา ได้แก่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่ากิ่งพันธุ์ (กล้าไม้) ค่าจ้างปลูก ค่าใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช ป้องกันไฟรบกวนและการให้

น้ำ ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมทั้งสิ้น 115,160 บาทต่อไร่ เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วจะคงเหลือกำไร 124,040 บาทต่อไร่ต่อ1รอบตัดฟัน รายละเอียดปรากฏในตารางผนวกที่ 2-3

ตารางผนวกที่ 2-2 การลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกไม้เลื้อย

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่)
ไม้เลื้อย	12	4X5	80	115,160	239,200	124,040

ตารางผนวกที่ 2-3 การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลผลิตลำและหน่อ

ปี ที่	ผลผลิตและรายได้ลำ				ผลผลิตและรายได้หน่อ	
	ผลผลิตลำ		ราคาลำ (บาทต่อปี)	รายได้ลำ (บาทต่อปี)	ผลผลิตหน่อ (กก./ปี)	รายได้ (บาทต่อไร่)
	ลำ/กอ/ปี	ลำ/ไร่/ปี				
1	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	480	5,280
3	2	160	6	960	720	7,920
4	3	240	7	1,680	960	10,560
5	4	320	8	2,560	1,200	13,200
6	5	400	9	3,600	1,440	15,840
7	6	480	10	4,800	1,680	18,480
8	6	480	11	5,280	1,920	21,120
9	7	560	12	6,720	2,160	23,760
10	7	560	12	6,720	2,400	26,400
11	6	480	12	5,760	2,400	26,400
12	6	480	12	5,760	2,400	26,400

“กรณีพืชทางเลือกอื่นๆ ให้มีการทบทวนเช่นเดียวกัน โดยให้ยึด “การตลาด” หรือการจำหน่ายเป็นสำคัญ”

สภานีพัฒนาที่ดินจันทบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
กรมพัฒนาที่ดิน

